

Alcoholopvoeding Durf Nu!

Onderzoek onder ouders in regio Nijmegen

ALCOHOLOPVOEDING

DURF
nU

Onderzoek onder ouders in regio Nijmegen (beginmeting)

Onderzoek uitgevoerd door IrisZorg, onder verantwoordelijkheid
van GGD Regio Nijmegen in opdracht van project Alcoholopvoeding
Durf Nu!

Noortje van den Nieuwenhuizen, IrisZorg
Jojanneke Diemers, IrisZorg
Martijn Planken, GGD Regio Nijmegen

Oplage: 80 exemplaren

juli 2011

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord		p.4
1. Inleiding		p.5
1.1	Project Alcoholopvoeding Durf Nu!	p.5
1.2	Probleemstelling	p.5
2. Methode van onderzoek		p.7
2.1	Gegevensverzameling	p.7
2.2	Steekproef	p.7
2.3	Vragenlijst	p.9
2.4	Gegevensverwerking en weergave resultaten	p.9
3. Resultaten		p.11
3.1	Beschrijving onderzoekspopulatie	p.11
3.2	Sociale norm	p.12
3.3	Agendasetting	p.13
3.4	Kennis over de negatieve gevolgen van alcoholgebruik bij jongeren	p.13
3.5	Alcohol in de opvoeding	p.14
3.6	Kennis over de rol van opvoeding bij alcoholgebruik van jongeren	p.18
3.7	Bereik en waardering voor het project Alcoholopvoeding Durf Nu!	p.20
4. Conclusie en discussie		p.22
4.1	Samenvatting van de resultaten	p.22
4.2	Conclusie en aanbevelingen	p.24
5. Reflectie op het onderzoek		p.26
Referenties		p.27
Bijlage I	Belprotocol	p.28
Bijlage II	Vragenlijst	p.32
Bijlage III	Resultaten interviews in percentages	p.42

Voorwoord

Alcoholgebruik onder jongeren is al geruime tijd een van de belangrijke gezondheidsproblemen die deze groep treft. Jongeren starten op een te jonge leeftijd met het gebruik van alcohol. Daarbij drinken ze te vaak en te veel. Uit diverse onderzoeken blijkt dat de invloed van opvoeders op het alcoholgebruik van jongeren erg groot is. Het project 'Alcoholopvoeding Durf Nu!' tracht dan ook de ouders te informeren en te stimuleren om deze rol op te pakken en aan de slag te gaan met de alcoholopvoeding. Om een goed beeld te krijgen van hoe ouders nu

met alcohol in de opvoeding omgaan, is dit onderzoek ingezet. Met de resultaten gaan we een aanbod samenstellen dat beter op de doelgroep is afgestemd. Daarmee helpen we ouders verder bij hun taak als opvoeder van een kind in de meest dynamische en spannende tijd van hun leven: de puberteit.

Martijn Planken
Projectleider 'Alcoholopvoeding Durf Nu!'
GGD Regio Nijmegen

1. Inleiding

Deze rapportage bevat het resultaat van een inventariserend onderzoek onder ouders van kinderen in de leeftijd van 11 tot 18 jaar. Dit onderzoek werd uitgevoerd in het kader van het project 'Alcoholopvoeding Durf Nu!' in de regio Nijmegen. 'Alcoholopvoeding Durf Nu!' is in deze regio eind 2010 gestart.

Dit onderzoek heeft aan het begin van het project plaatsgevonden zodat op basis van de resultaten een verdere strategie kan worden bepaald met betrekking tot de interventies gericht op ouders. Daarnaast geeft dit de mogelijkheid om als beginmeting gehanteerd te worden wanneer een tussentijdse meting of nameting zal plaatsvinden.

In het voorwoord van deze rapportage is het project kort beschreven. Voor een uitgebreidere beschrijving verwijzen we naar het projectplan (Planken, 2009). Het onderzoek is uitgevoerd in de maanden januari en februari 2011. In deze rapportage bespreken we opzet, uitvoering en resultaten van deze evaluatie voor de totale populatie respondenten.

1.1 Project 'Alcoholopvoeding Durf Nu!'

De wethouders Volksgezondheid van de gemeenten in de regio Nijmegen signaleren een fors gebruik van alcohol. Vooral voor de eigen jeugd wil men werken aan een betere toekomst met minder alcohol. Daarvoor is een gezamenlijke regionale aanpak nodig die als kapstok voor het eigen lokale beleid kan dienen. Dé norm/ambitie van het project moet zijn: geen alcohol onder de 16 jaar. Het project dient daarnaast ook gericht te zijn op jongeren tussen de 16 en 18 jaar.

De nadruk in het project ligt op een striktere handhaving van de regelgeving/de leeftijdsgrens van 16 jaar in combinatie met voorlichting. Dit moet ook in de openbare ruimte (op straat, bij vrijetijdsbestedingen als sport en evenementen en op school) terug te zien zijn. Belangrijk is dat er in het project aandacht is voor het verhogen van het draagvlak voor de norm 'Geen alcohol onder de 16'. Het gaat daarbij om de jongeren zelf, maar zeker ook om de opvoeders (ouders, politici, scholen, sportverenigingen, horeca, middenstand, instellingen voor welzijn, gezondheid en veiligheid, etc.) (Planken, 2009).

Het alcoholmatigingsbeleid rust op 3 pijlers:

1. Publiek draagvlak
2. Regelgeving
3. Handhaving

De eerste pijler, het publieke draagvlak, staat in dit onderzoek centraal. Deze eerste beleidspijler is erop gericht om strategische steun te krijgen voor de visie achter het beleid en de maatregelen die voortvloeien uit het beleid. Kernwoorden hierbij zijn bewustwording en communicatie. De doelen van deze pijler kunnen als volgt worden geformuleerd:

1. vergroten van kennis over de ernst van de risico's; bewustwording daarvan bij het algemene publiek of bij specifieke doelgroepen;
2. vergroten van kennis over de inhoud van de beleidsmaatregelen en over de normen die aan het gewenste beleid ten grondslag liggen.;
3. informeren van het publiek over de resultaten van het beleid, bijvoorbeeld in de media.

1.2 Probleemstelling

In deze paragraaf beschrijven we de probleemstelling van het onderzoek. De achtergrond en de probleemstelling van het project staan beschreven in het projectplan (Planken, 2009).

Naar aanleiding van een metaonderzoek (Woestenberg, 2010) op basis van de E-MOVO, kindermontitor en volwassendenmonitor blijkt dat er hiaten zijn in de inzichten met betrekking tot gedrag, attitude en kennis van ouders rond alcoholgebruik bij hun kinderen.

Er is nog te weinig bekend over:

- ▶ de kennis die ouders en kinderen hebben over de gevolgen van alcohol en de extra risico's die alcohol voor jongeren met zich meebrengt.
- ▶ de kennis van ouders over alcohol in de opvoeding. Dit is een belangrijk punt, omdat opvoedingskenmerken van invloed kunnen zijn op het alcoholgebruik van het kind. Weten de ouders welke gevolgen de opvoeding heeft op het alcoholgebruik van het kind?

- ▶ of ouders kennis hebben over het alcoholgebruik van hun kind en of dit in overeenstemming is met het werkelijke alcoholgebruik van het kind.
- ▶ de sociale normen die in de regio Nijmegen gelden. Wat zijn de normen van de ouders en kinderen op het gebied van alcoholgebruik? Wat vinden bijvoorbeeld ouders ervan als kinderen onder de zestien jaar alcohol drinken?
- ▶ welke invloed de kennis heeft op de attitude van ouders. Zien de ouders het alcoholgebruik van jongeren als een probleem en maken ouders zich zorgen over het alcoholgebruik van hun kind?
- ▶ over het gedrag van ouders met betrekking tot de opvoeding. Niet alleen de kennis over alcohol in de opvoeding is van belang om te weten, ook wat de ouders met deze kennis doen, is van belang. Passen de ouders de algemene en de alcoholspecifieke opvoedingskenmerken toe?
- ▶ het bereik van het alcoholmatigingsproject.

Dit leidt tot de volgende vraagstellingen:

- ▶ In hoeverre erkennen ouders dat jongeren te veel alcohol drinken?
- ▶ In hoeverre kennen de ouders de risico's van alcoholgebruik door jongeren?
- ▶ In hoeverre hebben ouders kennis van de mogelijkheden in de opvoeding om alcoholgebruik te beïnvloeden.
- ▶ Kennen ouders het project Alcoholopvoeding Durf Nu?

Doelstelling

In het hierna beschreven onderzoek onderzoeken we welke opvattingen ouders en opvoeders hebben over alcoholgebruik van jongeren en over hun rol daarbij als opvoeder. Het doel van dit onderzoek is daarom om een beeld te krijgen van de kennis, de houding, sociale steun en het gedrag van ouders in regio Nijmegen met kinderen in de leeftijd vanaf 11 tot 18 jaar ten aanzien van alcoholgebruik van jongeren en alcoholspecifieke opvoedingskenmerken. Dit heeft als doel aanknopingspunten te bieden voor de invulling van de activiteiten die als onderdeel van het project 'Alcoholopvoeding Durf Nu!' richting ouders georganiseerd worden.

2. Methode van onderzoek

2.1 Gegevensverzameling

De data zijn verkregen door telefonisch een vragenlijst af te nemen bij ouders met kinderen in de leeftijd van 11 tot 18 jaar. Aan het begin van het telefoongesprek vroegen we de ouders om aan het onderzoek deel te nemen, waarna bij instemmen het interview startte. Als de respondent weigerde, werd de reden daarvan genoteerd. De interviews duurden gemiddeld 15 minuten. De antwoorden op de vragen werden tijdens het afnemen van de interviews op de vragenlijst ingevuld. Vervolgens werden de vragenlijsten opgestuurd naar de onderzoeker van IrisZorg en ingevoerd in de computer. De interviews vonden plaats in de maanden januari en februari 2011 en zijn binnen een periode van vier weken, op doordeweekse avonden afgenomen. Bij de organisatie van de interviews werkte Iriszorg samen met de GGD Regio Nijmegen. De interviews werden afgenomen door in totaal 7 interviewers. Deze waren van tevoren uitgebreid over het doel en de opzet van het onderzoek geïnformeerd. Het voor hen ontworpen belprotocol, waarin aanwijzingen en tips over het afnemen van de interviews, logistieke zaken en veelgestelde vragen aan bod kwamen, is bijgevoegd in Bijlage III. Ook is een training voor de interviewers georganiseerd, waarbij geoefend werd met het afnemen van de interviews en het invoeren van de antwoorden. Er zijn verschillende responsverhogende maatregelen genomen. In de introductie van het gesprek vermeldden de interviewers dat zij namens de gemeente belden waarin de respondent woonachtig was. Hiervoor hadden de betreffende gemeenten toestemming verleend. De interviews zijn op tijdstippen afgenomen waarop de meeste mensen thuis zijn, namelijk tussen 17 en 21 uur. Wanneer geen van beide ouders thuis was, werd het tijdstip van bellen genoteerd en gedurende de interviewperiode tot vijf keer teruggebeld. Wanneer het tijdstip waarop de respondenten benaderd werden voor hen niet goed uitkwam, werd hen de mogelijkheid geboden het interview op een andere dag of tijdstip te doen.

2.2 Steekproef

Het steekproefkader dat gebruikt is voor dit onderzoek werd gevormd door jongeren woonachtig in de regio Nij-

megen geboren tussen 01.01.1993 en 31.12.1999. Hiervoor zijn de basisadministraties van de acht deelnemende gemeenten in de regio Nijmegen gebruikt, waarvoor de GGD Regio Nijmegen een autorisatie heeft. De steekproef had in eerste instantie een omvang van 1.000 namen en adressen van jongeren van 11 tot 18 jaar. Met de telefoongids zijn de telefoonnummers behorende bij deze adressen verkregen, via welke de ouders benaderd konden worden. Er waren 33 dubbele namen/adressen, die zijn verwijderd uit de lijst. Van de 1.000 adressen kon bij 666 geen telefoonnummer gevonden worden in de telefoongids. Dit resulteerde in een lijst met 301 telefoonnummers. Omdat dit aantal niet toereikend was, is een extra steekproef getrokken met een omvang van 800 namen en adressen van jongeren van 11 tot 18 jaar. Wederom zijn met de telefoongids de telefoonnummers behorende bij deze adressen verkregen. Hiervan waren 18 namen/adressen dubbel, die zijn verwijderd. Bij 473 van de 800 adressen kon geen telefoonnummer gevonden worden in de telefoongids. De extra steekproef leverde 289 extra telefoonnummers op en uiteindelijk ontstond er een lijst met 590 telefoonnummers. Deze telefoonnummers met bijbehorende achternamen zijn in negen bellijsten opgenomen, verdeeld over de verschillende gemeenten. Met uitzondering van één interviewer (die drie bellijsten had) had iedere interviewer de beschikking over één bellijst, waardoor de interviewers maar namens één gemeente hoefden te bellen. Om betrouwbare uitspraken over de resultaten te kunnen doen moesten ongeveer 380 van de 590 huishoudens die opgenomen waren in de bellijst, geïnterviewd worden.

De steekproef is gestratificeerd naar de acht deelnemende gemeenten in de regio Nijmegen. Er is voor gekozen ongeveer 43 interviews per gemeente te houden met uitzondering van de gemeente Nijmegen waar 86 interviews werden gehouden. Het aantal van 43 per gemeente is aangehouden omdat met een dergelijk aantal beschrijvende analyses goed mogelijk zijn. Een dubbel aantal interviews voor Nijmegen is gekozen vanwege het hoge aantal inwoners ten opzichte van de andere gemeenten.

Er is gekozen voor een gestratificeerde steekproef en een ongewogen analyse van de gegevens, met als doel een duidelijk beeld te krijgen van alle individuele gemeenten.

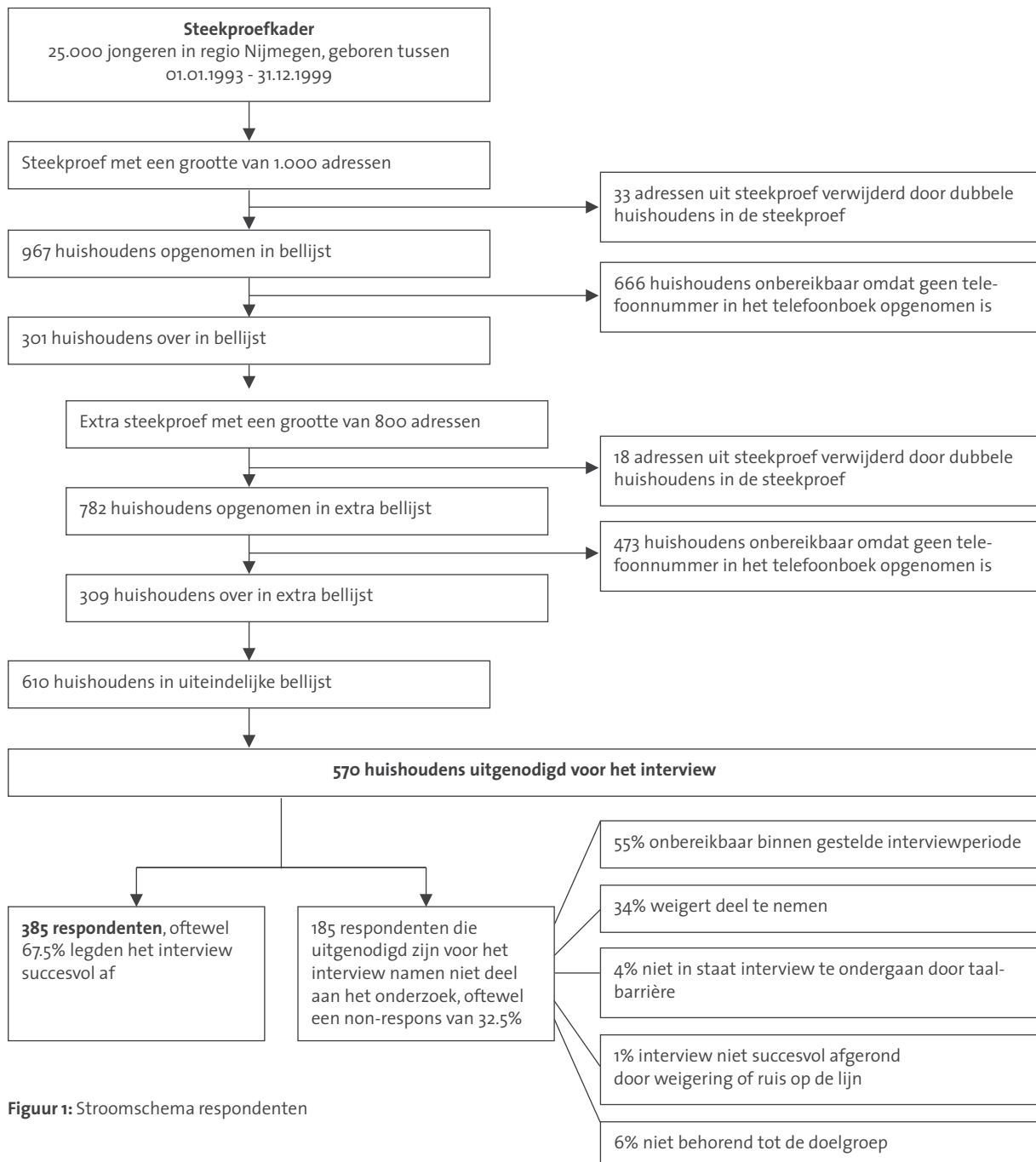

Deze keuze heeft uiteraard invloed op de representativiteit voor de regio als geheel. De relatief kleine gemeente Millingen aan de Rijn is hierdoor oververtegenwoordigd ten opzichte van de middelgrote gemeenten Druten, Groesbeek, Ubbergen, West Maas en Waal en Wijchen, en de relatief grote gemeente Nijmegen. De gemeente Nijmegen is in verhouding ondervertegenwoordigd ten opzichte van de kleine en middelgrote en gemeenten.

570 huishoudens zijn benaderd voor het onderzoek en 385 ouders hebben het interview succesvol afgelegd; een respons van 67,5%. Ruim de helft (55%) van de non-respons was gelegen in niet bereikbaarheid van de

ouder, ook na meerdere pogingen. Andere redenen voor non-respons waren weigeringen (34%), niet in staat zijn aan het interview mee te werken (4%), niet behorend tot de doelgroep (6%) en interview halverwege afgebroken (1%). Redenen voor dit laatste waren bijvoorbeeld een ruis op de lijn of het weigeren van het beantwoorden van vragen.

Figuur 1 laat het stroomschema zien waarin de inclusie van de respondenten vanaf de steekproeftrekking uit het bevolkingsregister tot het benaderen van de respondenten voor het onderzoek en het uiteindelijk wel of niet deelnemen aan het onderzoek is weergegeven.

Figuur 1: Stroomschema respondenten

2.3 Vragenlijst

De volgende sociaaldemografische gegevens werden nagevraagd: geslacht, geboortjaar, postcode, burgerlijke staat, samenstelling huishouden, opleidingsniveau, arbeidspositie en etniciteit.

Voor het meten van de kennis en de houding ten aanzien van alcoholgebruik van jongeren in de regio Nijmegen zijn vragen over de onderstaande aspecten gesteld. Deze aspecten corresponderen met de vraag- en doelstelling en worden weergegeven in de verschillende paragrafen van het resultatenhoofdstuk.

1. Sociale norm (Paragraaf 3.2)
De normen die in de regio Nijmegen gelden ten aanzien van alcoholgebruik op jonge leeftijd.
2. Agendasetting (Paragraaf 3.3)
De mate waarin ouders aangeven kennis te hebben van en bewust na te denken over het probleem van overmatig alcoholgebruik door jongeren in de leeftijd van 11 tot 18 jaar.
3. Kennis over de negatieve gevolgen van alcoholgebruik bij jongeren (Paragraaf 3.4)
De kennis bij ouders van de gevolgen van overmatig alcoholgebruik op jonge leeftijd voor gezondheid en maatschappij.
4. Alcohol in de opvoeding (Paragraaf 3.5)
Het goedkeuren van alcoholgebruik van hun kind, zicht op het alcoholgebruik en zorgen maken over het alcoholgebruik van hun kind.
5. Kennis over de rol van opvoeding bij alcoholgebruik van jongeren (Paragraaf 3.6)
Het feitelijk gedrag dat ouders vertonen ten aanzien van eigen alcoholgebruik en dat van hun kind(eren). De kennis en het gedrag bij ouders ten aanzien van het geven van het goede voorbeeld, het stellen van grenzen aan alcoholgebruik en het praten over de gevolgen van alcohol.
6. Bereik en waardering voor het project 'Alcoholopvoeding Durf Nu!' (Paragraaf 3.7)
De bekendheid bij ouders met de verschillende onderdelen van het project.

Voor het meten van de aspecten sociale norm en agendasetting is hoofdzakelijk gebruikgemaakt van stellingen. De respondenten werd gevraagd om aan te geven in hoeverre zij het daarmee eens waren. Daarbij is gebruikgemaakt van een 5-punts Likert schaal, met de antwoordcategorieën 'helemaal niet mee eens' tot 'helemaal mee eens'. Dit voornamelijk om bij de effectevaluatie ook kleine verschillen te kunnen meten. Voor de analyses zijn deze hergecodeerd tot de drie antwoordca-

tegorieën '(helemaal) niet mee eens', 'niet mee eens/niet mee oneens' en '(helemaal) mee eens'. Naast de stellingen is een aantal (semi-) open vragen en meerkeuzevragen opgenomen.

De kennis van de invloed van alcoholspecifieke en algemene opvoedingskenmerken is eveneens nagegaan door middel van stellingen op een 5-punts Likert schaal. De gedragingen van de ouders ten aanzien van deze aspecten is door middel van open- en meerkeuzevragen nagegaan. Deze vragen hadden betrekking op het oudste inwonende kind in de leeftijd van 11 tot 18 jaar.

De vragen over het bereik van het project 'Alcoholopvoeding Durf Nu!' zijn voornamelijk beantwoord op een dichotome 'ja'/'nee' antwoordschaal.

De vragenlijst is bij een eerder alcoholmatigingsproject-onderzoek in een andere regio verspreid onder personen van verschillende instellingen die betrokken zijn bij het project 'Alcoholopvoeding Durf Nu!' voor feedback. Daarbij is de vragenlijst telefonisch gepretest om na te gaan of de vragen begrijpelijk en duidelijk geformuleerd zijn, of de volgorde en opzet van het interview goed is en om de lengte van de interviews in te schatten. De volledige vragenlijst is opgenomen in bijlage II.

2.4 Gegevensverwerking en weergave resultaten

De gegevens van dit onderzoek zijn geanalyseerd met behulp van het statistische programma SPSS. De percentages van een deel van de antwoordcategorieën zijn steeds bij elkaar opgeteld om overzichtelijke figuren te krijgen. Per onderwerp en in het discussiehoofdstuk werden gegevens die werden verkregen uit de E-MOVO, kindermontor en volwassenenmonitor ter vergelijking weergegeven.

Deze bestaande onderzoeken van de GGD Regio Nijmegen betreffen dezelfde regio als het project 'Alcoholopvoeding Durf Nu!' In het E-MOVO onderzoek wordt de attitude en het gedrag van kinderen onderzocht. De gezondheid en de daarmee samenhangende factoren worden gemeten. De E-MOVO wordt uitgevoerd onder leerlingen van klas twee en klas vier van het voortgezet onderwijs. Voor het onderzoeken van de attitude en het gedrag van ouders wordt gebruikgemaakt van de kindermontor. Het doel van de kindermontor is inzicht krijgen in gezondheid, welzijn en leefwijze van kinderen van nul tot twaalf jaar. Voor het onderzoeken van de attitude en het gedrag van volwassenen die samenwonen met kinderen van vier tot achttien jaar, wordt gebruikgemaakt

van de volwassenenmonitor. De volwassenenmonitor is bedoeld om de gezondheid en de gezondheidsgerelateerde factoren van de volwassenen in de regio in kaart te brengen.

Ter verduidelijking zijn in bijlage V overzichten gegeven van de percentages per stelling/vraag. Deze rapportage bevat de resultaten voor de gehele regio Nijmegen.

3. Resultaten

3.1 Beschrijving onderzoekspopulatie

In de onderstaande tabel 1 zijn de achtergrondgegevens van de 385 respondenten weergegeven die het interview succesvol hebben afgelegd en waarvan de antwoorden in de analyses zijn verwerkt.

Een groot gedeelte van de respondenten is vrouw. De gemiddelde leeftijd is 47 jaar, variërend van 37 tot 70

jaar. 84% van de vaders/verzorgers heeft voltijds betaald werk, 69% van de moeders/verzorgsters van de respondenten heeft deeltijds betaald werk. Ruim 95% van de respondenten is gehuwd of samenwonend. De gemiddelde grootte van het huishouden bedraagt vier personen, variërend van twee tot negen personen. Vrijwel alle respondenten rekenen hun kind tot de Nederlandse etniciteit.

Tabel 1: Sociaaldemografisch profiel steekproef (totaal aantal=385)

	Aantal		Percentage	
Geslacht				
• Man	118		31	
• Vrouw	257		69	
gegevens ontbreken	10			
Gemiddelde leeftijd (standaard deviatie)	47.3 (4.8)			
Arbeidspositie	Vader	Moeder	Vader	Moeder
• voltijds betaald werk	324	53	86	14
• deeltijds betaald werk	29	266	8	70
• voltijds huisvrouw/-man	4	49	1	13
• arbeidsongeschikt	6	2	2	1
• anders	12	8	3	2
gegevens ontbreken	10	7		
Opleidingsniveau	Vader	Moeder	Vader	Moeder
• hoog (hoger of wetenschappelijk onderwijs)	192	167	51	44
• midden (middelbaar onderwijs)	142	170	38	45
• laag (geen opleiding of lager onderwijs)	39	40	11	11
gegevens ontbreken	12	8		
Thuisituatie				
• gehuwd/samenwonend met kinderen	365		95	
• alleenstaande ouder	19		5	
gegevens ontbreken	1			
Gemiddeld aantal personen per huishouden (sd*)	4.3 (0.9)			
Etniciteit				
• Nederlands	379		99	
• Anders	3		1	
gegevens ontbreken	3			
Rangorde kind				
• 1e kind	286		75	
• Middelste kind	36		10	
• Jongste kind	57		15	

	Aantal	Percentage
Leeftijd oudste kind 11-18 jaar		
Gemiddelde leeftijd (standaard deviatie)	15,0 (2,1)	
• < 16 jaar*	190	49
• ≥ 16 jaar*	195	51
Geslacht oudste kind 11-18 jaar		
• Jongen	177	47
• Meisje	203	53
gegevens ontbreken	5	
Gemeente		
• Druten	44	12
• Heumen	43	11
• Groesbeek	43	11
• Millingen aan de Rijn	45	12
• Nijmegen	87	23
• Ubbergen	40	10
• West Maas en Waal	43	11
• Wijchen	40	10

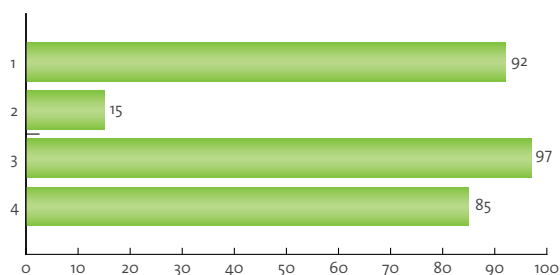
*sd: De standaard deviatie is een (statistische) maat voor de spreiding van een variabele.

* < 16 jaar: leeftijd tot 16 jaar.

* ≥ 16: 16 jaar en ouder.

3.2 Sociale norm

Voor het vaststellen van de sociale norm is een viertal stellingen voorgelegd aan de ouders, waarop zij op een vijf-puntsschaal konden aangeven in welke mate ze het hiermee eens waren. In onderstaande figuur 2 staan de resultaten weergegeven. Deze figuur geeft een overzicht van de opgetelde antwoordcategorieën 'een beetje mee eens' en 'helemaal mee eens'.

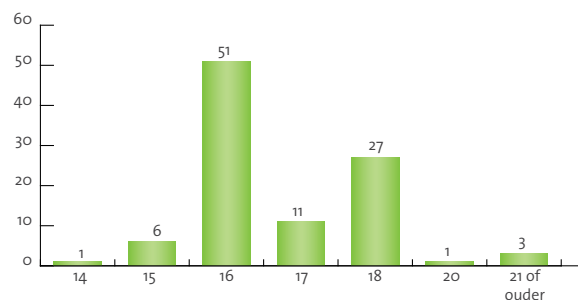

1. Als een 14-jarige meer dan 1 keer per maand alcohol drinkt is dat zeker te veel
2. Ik vind het normaal als iemand van 15 jaar oud tijdens het uitgaan 5 glazen op een avond drinkt
3. Ik vind het vreemd als een jongen van 12 jaar oud een mixdrankje drinkt
4. Het is als ouder belangrijk om te weten hoeveel alcohol je kind drinkt

Figuur 2: Sociale norm bij ouders ten aanzien van jongeren en alcohol (aantal=385). Percentages 'een beetje mee eens' en 'helemaal mee eens'.

De ouders zijn het in sterke mate eens met drie van de vier stellingen. De stelling 'Ik vind het normaal als iemand van 15 jaar oud tijdens het uitgaan 5 glazen alcohol op een avond drinkt' is onderschreven door 15 procent van de ouders (aantal=26).

Gemiddeld genomen vinden ouders 16,9 jaar een geschikte leeftijd om met alcoholgebruik te starten. De antwoorden variëren van 10 tot 30 jaar (figuur 3). De helft van de ouders vindt 16 jaar een geschikte leeftijd om te beginnen met alcoholgebruik, bijna drie van de tien vinden 18 jaar geschikt. In totaal vindt 96% van de ouders 16 jaar of ouder een geschikte leeftijd om te beginnen met alcoholgebruik en 30% van de ouders 18 jaar of ouder een geschikte leeftijd.

Figuur 3: Geschikte startleeftijd alcoholgebruik (in percentages) volgens ouders.

3.3 Agendasetting

De volgende vragen hebben betrekking op het onderwerp agendasetting. Met deze vragen is nagegaan of ouders zich betrokken voelen bij het onderwerp 'jongeren en alcoholgebruik' en of ze de relevantie hiervan onderschrijven. De ouders is een viertal stellingen voorgelegd die zijn weergegeven in onderstaande figuur 4. In deze figuur worden per stelling de percentages getoond van ouders die hebben geantwoord 'een beetje mee eens' en 'helemaal mee eens'. Deze percentages zijn bij elkaar opgeteld.

Figuur 4: Agendasetting door ouders van het onderwerp 'jongeren en alcohol' (aantal=385). Percentages 'een beetje mee eens' en 'helemaal mee eens'.

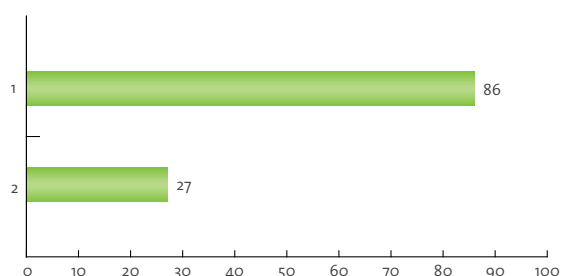
De ouders zijn het in sterke mate eens met de stelling dat het een probleem is als jongeren veel alcohol drinken. Vrijwel alle ouders (95%) vinden het een probleem dat jongeren te veel alcohol drinken. Slechts vijftien procent van de respondenten vindt de bemoeienis van de gemeente voor overmatig alcoholgebruik van jongeren geen goede zaak. De meerderheid (85%) is het eens met deze stelling.

Ouders vinden in mindere mate dat het alcoholgebruik van jongeren in de eigen gemeente 'normaal' is. Elf procent van de ouders antwoordt dat zij het met deze stelling eens zijn. Eén van de tien geeft op deze stelling het antwoord 'niet mee eens/niet mee oneens'. Daarnaast geeft 61% van de ouders aan geen idee te hebben of het gebruik in de eigen gemeente 'normaal' is.

3.4 Kennis over de negatieve gevolgen van alcoholgebruik bij jongeren

In dit onderzoek is nagegaan hoe de ouders de ernst van de gevolgen van overmatig alcoholgebruik op jonge leeftijd inschatten en welke van deze gevolgen bij hen

bekend zijn. Er zijn twee stellingen voorgelegd die betrekking hebben op dit onderzoeksdoel. Figuur 5 toont de percentages 'een beetje mee eens' en 'helemaal mee eens'.

1. De gevolgen van overmatig alcoholgebruik door jongeren zijn zo ernstig dat er iets aan gedaan moet worden
2. Pas als jongeren zoveel drinken dat ze er aangeschoten of dronken van worden, is het schadelijk voor hen

Figuur 5: Kennis over de schadelijke gevolgen van alcoholgebruik door jongeren (aantal=385). Percentages 'een beetje mee eens' en 'helemaal mee eens'.

Aan de ouders is allereerst de stelling voorgelegd 'De gevolgen van overmatig alcoholgebruik door jongeren zijn zo ernstig dat er iets aan gedaan moet worden'. 85% van de ondervraagde ouders is het hier (helemaal) mee eens. Aansluitend aan deze stelling is gevraagd of ouders spontaan de schadelijke gevolgen van overmatig alcoholgebruik op jonge leeftijd konden benoemen. In tabel 2 zijn de resultaten daarvan weergegeven.

Tabel 2: Bekendheid schadelijke gevolgen van overmatig alcoholgebruik op jonge leeftijd (aantal=385) (er waren meerdere antwoorden mogelijk).

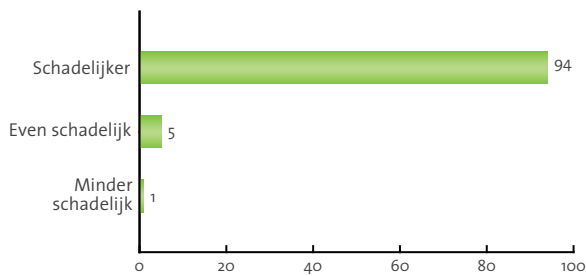
Schadelijke gevolgen van overmatig alcoholgebruik	Aantal	Percentage
Hersenschade/verstoring hersenontwikkeling	340	88.3
Misdragingen/agressie	31	8.1
Lever- en/of nierschade	46	11.9
Schadelijk voor de lichamelijke gezondheid	43	11.2
Verkeersongevallen	7	1.8
Verminderde leerprestaties	7	1.8
Alcoholverslaving	11	2.9
Schoolverzuim	0	0
Kater (misselijk, hoofdpijn)	0	0
Onveilige seks	0	0
Anders	3	0.8

Ouders weten gemiddeld 1,27 schadelijke gevolgen van overmatig alcoholgebruik op jonge leeftijd te benoemen. Uit tabel 2 blijkt dat *hersenschade/verstoorde hersenontwikkeling* verreweg het meest genoemd wordt door ouders (88%). *Lever- en of nierschade* en *schadelijk voor de lichamelijke gezondheid* worden daarnaast het vaakst genoemd (beide 9%).

Het valt op dat *onveilige seks*, *kater* en *schoolverzuim* door geen van de ouders als schadelijk gevolg van overmatig alcoholgebruik op een jonge leeftijd wordt genoemd. Ook *verkeersongevallen* en *verminderde leerprestaties* worden niet vaak genoemd.

De stelling 'Pas als jongeren zoveel alcohol drinken dat ze er aangeschoten of dronken van worden, is het schadelijk voor hen' wordt door 27% (helemaal) onderschreven. Ruim 60% is het helemaal niet eens met deze stelling.

Tevens is aan de ouders de vraag voorgelegd of ze denken dat de schadelijke effecten van alcohol op de gezondheid van jongeren even schadelijk, minder schadelijk of schadelijker zijn dan voor volwassenen. (figuur 6).

Figuur 6: Kennis over de schadelijke effecten van alcoholgebruik door jongeren in vergelijking met volwassenen (aantal=385).

Vrijwel alle respondenten (94%) zijn van mening dat alcohol voor jongeren schadelijker is dan voor volwassenen. Vijf procent denkt dat dit even schadelijk is en nog geen één procent (aantal=1) denkt dat het minder schadelijk is.

3.5 Alcohol in de opvoeding

In deze paragraaf wordt ingegaan op het daadwerkelijk gebruik van alcohol door de ouders en hun kinderen, hun opvattingen daarover en de rol die ouders zichzelf toedichten in de opvoeding rond het thema alcohol.

Onderstaande figuur 7 toont de resultaten bij de vragen over de opvattingen van de ouders over het alcoholgebruik van hun kind(eren). De figuur toont het percentage ouders dat alcoholgebruik door hun kind(eren) niet

goedkeurt, uitgesplitst naar jongeren in de leeftijd <16 jaar en ≥ 16 jaar.

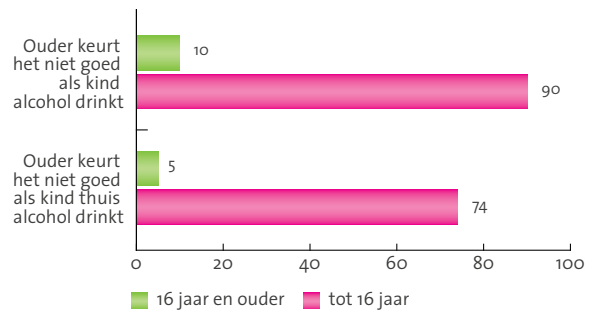
Negentig procent van de ouders van jongeren tot 16 jaar zegt dat zij alcoholgebruik in het geheel niet goedkeuren; bij ouders van jongeren van 16 jaar en ouder is dit 10%.

Slechts 1% van de ouders van jongeren tot 16 jaar keurt het drinken 'alleen in het weekend' goed; voor ouders met kinderen van 16 jaar en ouder is dit 42%.

Alcoholgebruik 'Door de week en in het weekend' wordt door 1% van de ouders van jongeren tot 16 jaar en 7% van de ouders van jongeren van 16 jaar en ouder goedgekeurd.

Alcoholgebruik thuis wordt door ouders van jongeren tot 16 jaar in 73% van de gevallen niet goedgekeurd; bij ouders van kinderen ouder dan 16 jaar is dit 5%.

'Alleen in het weekend' is alcoholgebruik toegestaan volgens 3% van de ouders van jongeren <16 jaar en 43% van ouders van jongeren ≥16 jaar. Overigens keurt 23% resp. 50% van de ouders alcoholgebruik thuis wel 'bij uitzondering' goed.

Figuur 7: Percentage ouders die het niet goedkeuren dat hun kind alcohol drinkt; naar leeftijdscategorie kind.

Daarnaast zijn de vragen geanalyseerd voor ouders die hebben aangegeven zelf alcohol te gebruiken en zij die dit niet doen. De resultaten van deze analyse zijn getoond in figuur 8.

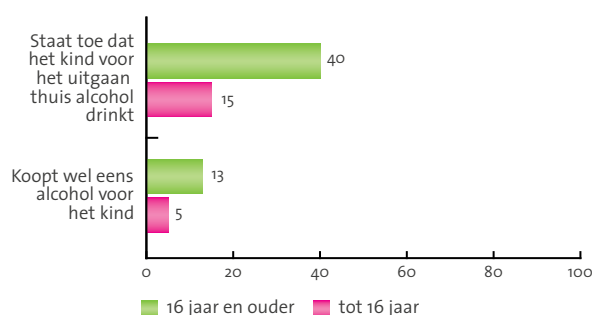
Figuur 8: Percentage ouders die het niet goedkeuren dat hun kind alcohol drinkt; naar wel/geen alcoholgebruik ouder.

In deze figuur is zichtbaar dat van de niet drinkende ouders, 60% het niet goedkeurt als hun kind alcohol drinkt. Van de niet drinkende ouders vindt 31% het niet goed als hun kind thuis alcohol drinkt. Van de ouders die wel alcohol gebruiken, keurt 46% het niet goed als hun kind alcohol drinkt en 20% het niet goed als hun kind thuis alcohol drinkt. Ouders die zelf geen alcohol gebruiken geven dus gemiddeld genomen vaker aan het niet goed te keuren dat hun kind alcohol gebruikt. Dit verschil is zowel aanwezig bij alcoholgebruik in het algemeen, als bij alcoholgebruik thuis. De verschillen zijn statistisch significant voor de vraag 'Keurt u het goed als uw kind alcohol drinkt' ($p=0,05$).

Ter vergelijking: in de E-MOVO studie in de regio Nijmegen, uitgevoerd in 2007 onder 2e en 4e klassers van het voortgezet onderwijs, gaf 35% van de kinderen van klas twee aan dat hun ouders het goed vinden dat zij alcohol drinken. Voor kinderen van klas vier was dat 52%. In het onderzoek rond het project 'Alcoholopvoeding Durf Nu!' wordt gevonden dat 4% van de ouders het goed vindt dat hun kind alcohol drinkt, zowel door de week als in het weekend; 21% keurt het goed in het weekend.

Op de vraag of ouders *er problemen mee hebben als het kind voor het uitgaan thuis alcohol drinkt*, antwoordt 8% van de ouders: 'mijn kind drinkt niet / gaat niet uit'. Dit betreft 20 respondenten. Van deze 20 respondenten hebben 10 respondenten een kind jonger dan 16 jaar en 10 respondenten een kind van 16 jaar of ouder. 58% van de ouders keurt indrinken niet goed. Onder ouders van kinderen jonger dan 16 jaar is dit 69%, onder ouders van kinderen van 16 jaar of ouder is dit percentage 55. Een van de vijf ouders heeft er geen problemen mee, zolang het bij 2 drankjes blijft en 15% antwoordt daar in het geheel geen problemen mee te hebben. Bij deze laatste twee antwoordopties zien we ook dat ouders van kinderen onder de 16 jaar indrinken minder vaak goedkeuren (7% als het bij één of twee drankjes blijft en 8% in het geheel geen problemen mee) dan ouders van kinderen van 16 jaar of ouder (22% als het bij één of twee drankjes blijft en 18% in het geheel geen problemen mee). In figuur 9 is, in tegenstelling tot figuur 7 en 8, het percentage weergegeven van de ouders die het wèl toestaan dat hun kind voor het uitgaan thuis drinkt. Bij deze vraag antwoordt 69% van de ouders van jongeren onder de 16 jaar, dat zij dit niet goedkeuren, tegen 55% van de 16-plussers. 75% van de ouders *koopt nooit alcohol speciaal voor hun*

kind, 14% doet dit 'bij uitzondering', 9% 'af en toe' en 2% 'regelmatig'. Deze percentages verschillen tussen ouders van jongeren tot 16 jaar en ouders van jongeren van 16 jaar en ouder. Van de ouders van jongeren tot 16 jaar koopt 92% nooit alcohol speciaal voor hun kind, 3% bij uitzondering, 5% af en toe en niemand regelmatig. Van de ouders van jongeren van 16 jaar en ouder koopt 70% nooit alcohol speciaal voor hun kind, 17% bij uitzondering, 11% af en toe en 2% regelmatig. In figuur 9 zijn de percentages weergegeven van ouders die 'af en toe' of 'regelmatig' alcohol speciaal voor hun kind kopen, uitgesplitst naar ouders van jongeren tot 16 jaar (5%) en ouders van jongeren van 16 jaar of ouder (13%). In figuur 10 is het percentage weergegeven van de ouders die wèl alcohol kopen voor hun kind.

Figuur 9: Percentage ouders die het goedkeuren dat hun kind voor het uitgaan thuis alcohol drinkt en die wel eens alcohol speciaal voor hun kind kopen; naar leeftijdscategorie kind.

Ter vergelijking: in de E-MOVO studie in de regio Nijmegen, uitgevoerd in 2007 onder 2e en 4e klassers van het voortgezet onderwijs, zegt 32% van de kinderen in klas 2 wel eens te stappen. 10% drinkt er alcohol voordat zij gaan stappen. Van de kinderen van klas 4 gaat 69% wel eens stappen. Door de kinderen van klas 4 wordt er door meer kinderen aan indrinken gedaan; 47% van alle kinderen van klas 4, drinkt wel eens in voordat zij uitgaan.

In figuur 11 zijn de percentages weergegeven van de ouders die het wèl toestaan dat hun kind voor het uitgaan thuis drinkt, uitgesplitst naar ouders die wel alcohol gebruiken en ouders die geen alcohol gebruiken. Op de vraag of ouders *er problemen mee hebben als het kind voor het uitgaan thuis alcohol drinkt* geeft 8% als antwoord 'mijn kind drinkt niet / gaat niet uit'. Dit zijn 19 respondenten waarvan 17 respondenten zelf wel alcohol gebruiken en 2 respondenten zelf geen alcohol gebruiken. De percentages 'dat sta ik niet toe' (58%), 'zolang het

bij één of twee drankjes blijft'(18%) en 'daar heb ik geen problemen mee'(15%) verschillen tussen deze twee groepen. Van de ouders die zelf geen alcohol drinken geeft 78% aan 'dat sta ik niet toe', 5% 'zolang het bij één of twee drankjes blijft' en 13% 'daar heb ik geen problemen mee'. Van de ouders die zelf wel alcohol drinken geeft 54% aan 'dat sta ik niet toe', 21% 'zolang het bij één of twee drankjes blijft' en 16% 'daar heb ik geen problemen mee'.

Ook zijn in figuur 10 de percentages weergegeven van ouders die wel alcohol kopen voor hun kind. Driekwart van de ouders die alcohol gebruiken, koopt nooit alcohol voor hun kinderen, 13% koopt bij uitzondering, 11% regelmatig en 2% af en toe alcohol speciaal voor hun kind. Van de ouders die geen alcohol gebruiken koopt 78% nooit alcohol voor hun kind, 16% koopt bij uitzondering, 3% regelmatig en 3% af en toe alcohol speciaal voor hun kind.

Figuur 10: Percentage ouders die het goedkeuren dat hun kind voor het uitgaan thuis alcohol drinkt en die wel eens alcohol speciaal voor hun kind kopen; naar wel/geen alcoholgebruik ouder.

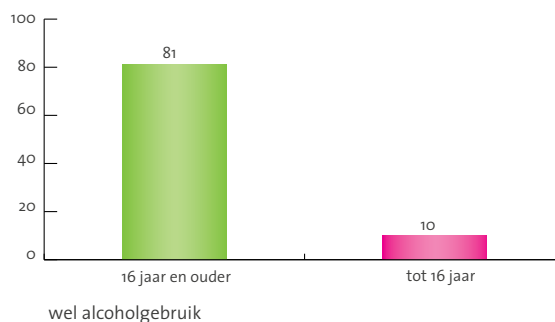
Bijna driekwart van de ouders (72%) denkt goed zicht te hebben op het alcoholgebruik van hun kind. Nog eens 23% zegt 'tamelijk veel zicht' hierop te hebben. Negen-tien ouders (5%) zeggen 'weinig tot helemaal geen zicht' op het alcoholgebruik van hun kind te hebben. Ouders van jongeren tot 16 jaar geven, vaker dan ouders van jongeren van 16 jaar en ouder, aan veel zicht te hebben op het alcoholgebruik van hun kind (respectievelijk 84% en 60%). De ouders van jongeren van 16 jaar en ouder geven, vaker dan ouders van jongeren onder de 16, aan tamelijk veel zicht te hebben (respectievelijk 35% en 12%). Wat betreft de antwoordcategorie 'weinig tot geen zicht' is er geen verschil tussen ouders van jongeren tot 16 jaar of ouders van jongeren van 16 jaar of ouder.

Ter vergelijking: in de E-MOVO studie in de regio Nijmegen, uitgevoerd in 2007 onder 2e en 4e klassers

van het voortgezet onderwijs, geeft een deel van de kinderen aan dat de ouders niet weten dat zij alcohol drinken. In 2007 gaf 16% van de kinderen van klas 2 aan dat hun ouders niet weten dat zij alcohol drinken. Voor kinderen van klas 4 was dat 8%.

Over het feitelijk alcoholgebruik van hun kinderen zijn twee vragen gesteld: *Op hoeveel dagen denkt u dat uw kind in de afgelopen maand heeft gedronken?* En *Hoeveel glazen denkt u dat uw kind toen meestal per gelegenheid heeft gedronken?*

Van de ouders denkt 46% (aantal=179) dat hun kind in de afgelopen maand voorafgaand aan het interview wel heeft gedronken. Van de jongeren tot 16 jaar drinkt 10% en van de jongeren vanaf 16 jaar en ouder drinkt 81% alcohol volgens de ouder.

Figuur 11: Percentage jongeren dat in de maand voorafgaande aan het interview wel alcohol consumeerde volgens de ouder; naar leeftijdscategorie

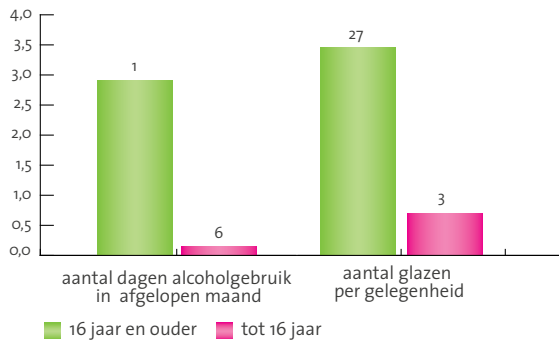
De jongeren die volgens hun ouders op 1 of meer dagen wel alcohol hebben gedronken, deden dit gemiddeld op 3,3 dagen. Zij consumeerden daarbij gemiddeld 3,4 glazen alcohol per gelegenheid.

Van alle jongeren (inclusief de niet-drinkers) consumeerde 42% volgens hun ouders in de afgelopen maand meer dan 2 glazen per gelegenheid. Bij de jongeren jonger dan 16 jaar is dit 5%, bij de 16-plussers 53%.

Van de 179 jongeren die volgens hun ouders in de afgelopen maand op één of meer dagen alcohol consumeerden (<16 jaar: aantal=20; ≥16 jaar: aantal=159), dronk 79% per gelegenheid meer dan 2 glazen. Bij de <16-jarigen is dit 77%; bij de >16-jarigen is dit 79%. 1% van de jongeren van 16 jaar en ouder dronk, volgens hun ouders, één glas. Bij de jongeren onder de 16 jaar dronk niemand 1 glas per gelegenheid. Volgens de ouders dronk 2% van de jonge-

ren onder de 16 jaar meer dan 5 glazen; bij de jongeren van 16 jaar en ouder is dit 13%.

Ter vergelijking: uit de E-MOVO studie in de regio Nijmegen, uitgevoerd in 2007 onder 2e en 4e klassers van het voortgezet onderwijs, bleek dat 61% van de kinderen onder de 16 jaar in 2007 alcohol dronk. Van kinderen die wel eens alcohol drinken, dronk 16% van de kinderen van klas 2 gemiddeld één glas per gelegenheid en 14% gemiddeld twee of meer glazen per gelegenheid. Door 4% van de kinderen van klas 2 werd er gemiddeld vijf of meer glazen alcohol gedronken per gelegenheid. Van klas 4 dronk 64% van de kinderen gemiddeld twee glazen of meer per gelegenheid. 41% van de kinderen dronk gemiddeld vijf of meer glazen per gelegenheid.

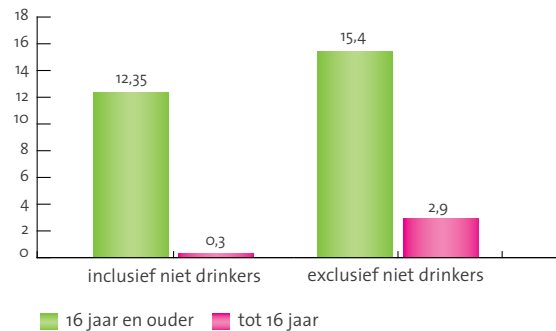
Figuur 12: Gemiddelde alcoholconsumptie bij jongeren die in de afgelopen maand alcohol dronken volgens de ouder; naar leeftijdscategorie.

De totale alcoholconsumptie in een maand is berekend door het aantal dagen waarop (volgens de ouders) alcohol werd gedronken, te vermenigvuldigen met de consumptie per gelegenheid.

De gemiddelde totale alcoholconsumptie over een maand komt dan op 6.2 glazen. Voor jongeren tot 16 jaar is dit 0.3 glazen en voor jongeren van 16 jaar en ouder 12.4 glazen.

Wanneer de jongeren die (volgens hun ouders) in het geheel geen alcohol gebruiken buiten beschouwing worden gelaten, is de totale alcoholconsumptie per maand 14.0 glazen (2.9 glazen voor drinkende jongeren tot 16 jaar; 15.4 glazen voor drinkende jongeren van 16 jaar of ouder). Het verschil in totale alcoholconsumptie tussen jongeren onder de 16 en boven de 16 is zowel statistisch significant wanneer de gehele onderzoekspopulatie (inclusief de niet-drinkers) in beschouwing wordt

genomen, als wanneer de niet-drinkers uit de analyse worden gelaten.

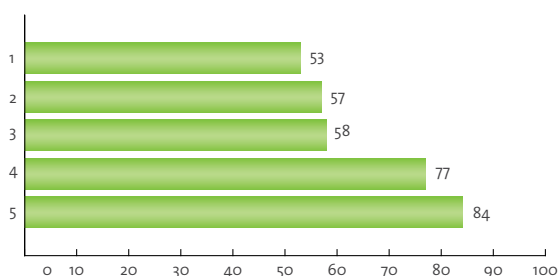
Figuur 13: Totale alcoholconsumptie volgens de ouder naar leeftijdscategorie (weergegeven in totaal aantal glazen in de afgelopen maand).

Desgevraagd geeft 87% van de ouders aan zich geen zorgen te maken over het alcoholgebruik van hun kind. Er zijn wat dit betreft geen verschillen tussen de beide leeftijdscategorieën.

Tussen ouders van kinderen die in de afgelopen maand meer dan 2 glazen alcohol per gelegenheid dronken en zij die 1 of 2 glazen per gelegenheid dronken is wel verschil in de mate waarin zij zich zorgen maken. Van de ouders van jongeren die (volgens de ouders) 1 of 2 glazen per gelegenheid drinken, geeft 1% van de ouders aan zich (tamelijk) zorgen te maken. Dit percentage is hoger bij de ouders van jongeren die meer dan 2 glazen per gelegenheid drinken (6%). Vijf procent van de ouders van jongeren die 1 of 2 glazen alcohol drinken per gelegenheid maakt zich een beetje zorgen, ten opzichte van 15% van de ouders van jongeren die meer dan 2 glazen per gelegenheid drinken. In lijn met de verwachting maken ouders van jongeren die meer dan 2 glazen alcohol per gelegenheid drinken zich minder vaak helemaal geen zorgen (80%) dan ouders van jongeren die 1 of 2 glazen per gelegenheid drinken (94%).

Ook is gevraagd *Wat doet u als u zich zorgen maakt of zou maken over het alcoholgebruik van uw kind?* Een van de tien ouders zou dit bespreken met andere ouders en 13% met familie. Tweederde kiest voor een andere strategie, waarbij de meerderheid 'bespreken met het kind zelf' noemt.

3.6 Kennis over de rol van opvoeding bij alcoholgebruik van jongeren

1. Ik geloof dat je als ouder kunt voorkomen dat je kind veel alcohol gaat drinken
2. Als je kind eenmaal veel alcohol drinkt is het moeilijk daar nog iets aan te doen
3. Als ouders matig drinken zullen kinderen ook matig drinken
4. Ouders kunnen het drinkgedrag van hun kinderen binnen de perke houden door duidelijke afspraken over alcoholgebruik te maken
5. Door open met kinderen over alcoholgebruik en de gevolgen te praten, zullen zij verstandiger met alcohol omgaan

Figuur 14: Kennis bij ouders over de rol van de opvoeding bij het alcoholgebruik van hun kind (aantal=385). Percentages 'een beetje mee eens' en 'helemaal mee eens'.

De helft van de respondenten is het niet eens met de stelling *Ik geloof dat je als ouder kunt voorkomen dat je kind veel alcohol gaat drinken*; 53% is het wel eens met deze stelling.

57% van de ouders is het (helemaal) eens met de stelling *Als je kind eenmaal veel alcohol drinkt, is het als ouder moeilijk daar nog iets aan te doen*. Bijna een kwart van de ouders is het niet eens met deze stelling. Een van de vijf ouders is het er (helemaal) niet mee eens dat ouders door hun gedrag een voorbeeld kunnen stellen voor hun kinderen wat betreft alcoholgebruik. 58% is het wel eens met deze stelling. Over de kansen die het maken van afspraken over alcoholgebruik biedt en het praten met kinderen daarover, zijn de ouders wel positiever. Respectievelijk 77% en 84% is het hiermee (helemaal) eens. Daarnaast is gevraagd of ouders mogelijkheden kunnen noemen die zij hebben om het alcoholgebruik van hun kind te verminderen. De resultaten daarvan zijn weergegeven in tabel 3.

Tabel 3: Bekendheid mogelijkheden in opvoeding bij alcoholgebruik (aantal=385) (meerdere antwoorden mogelijk).

Mogelijkheden	Aantal	Percentage
Praten	183	47.5
Voorlichten over gevolgen	63	16.4
Regels/afspraken maken	56	14.5
Verbieden/straffen	26	6.8
Niet aanbieden en niet in huis halen	22	5.7
Controle en toezicht houden	16	4.2
Geen idee	10	2.6
Niet van toepassing	12	3.1
Geen	5	1.3
Goed gedrag belonen	4	1.1
Confronteren met slachtoffers	3	0.8

Ouders noemen gemiddeld 1.1 mogelijkheden die zij hebben om alcoholgebruik van hun kind te verminderen. 'Praten' wordt het meest genoemd (48%). Daarnaast worden 'afspraken maken' (16%) en 'voorlichten over de gevolgen' (15%) regelmatig genoemd. In totaal 7% zegt geen idee te hebben, geen mogelijkheden te hebben of beschouwt het als niet van toepassing.

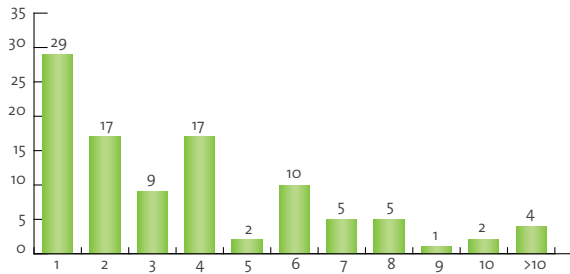
Meer dan de helft van de ouders geeft aan dat *de meest geschikte leeftijd om met kinderen over alcoholgebruik te praten* zo vroeg mogelijk is: 'tijdig, voordat ze met alcoholgebruik beginnen', antwoordt 59%. Een derde van de ouders doet dat liever wanneer ze naar het voortgezet onderwijs gaan en 8% van de ouders wanneer de kinderen beginnen alcohol te drinken.

Bijna tweederde van de ouders (64%) heeft in de afgelopen maand inderdaad *gepraat met hun kind(eren) over alcoholgebruik*. Dit gebeurde zowel bij de jongeren in de oudere leeftijdscategorie (≥ 16 jaar) als in de jongere leeftijdsgroep (< 16 jaar): in beide leeftijdsgroepen sprak 63% in de maand voorafgaand aan het interview met hun kind over alcohol. Deze bevinding past in de reactie op de vraag wat de meest geschikte leeftijd is om met kinderen over alcoholgebruik te praten (tijdig).

Verder blijkt dat 34% van de ouders *geen duidelijke afspraken heeft gemaakt met het kind over zijn of haar alcoholgebruik*. Van de ouders die wel duidelijke afspraken hebben gemaakt met het kind, heeft 34% van de ouders afgesproken dat het kind geen alcohol gebruikt onder de 16 jaar; 10% heeft afgesproken dat het kind niet

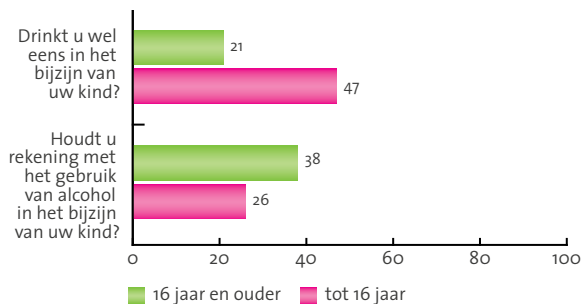
dronken mag worden. Bij 22% van de ouders zijn wel afspraken gemaakt, maar van een andere aard.

Aan de ouders is gevraagd of zij zelf alcohol drinken. 'Ja' antwoordt 81% (aantal=308) van de ondervraagde ouders (figuur 15).

Figuur 15: Hoeveelheid glazen alcohol die per week door ouders genuttigd worden, weergegeven in percentages.

Van de ouders die alcohol drinken, drinkt 29% gemiddeld 1 glas per week. 17% drinkt 2 glazen alcohol per week; 8,8% drie glazen en 16,6% 4 glazen. Eén op de tien ouders drinkt 6 glazen alcohol per week. Een kwart van de ouders drinkt 6 glazen alcohol of meer per week.

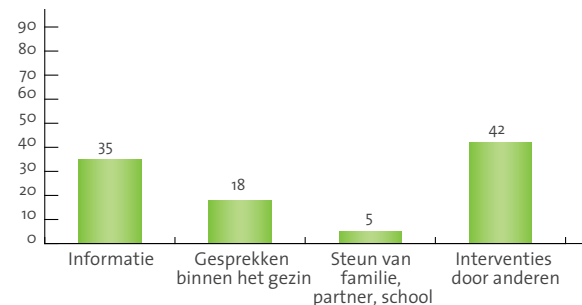
Figuur 16: Gedrag van ouders met betrekking tot alcoholgebruik in percentages. De grafiek betreft de antwoorden 'ja, vaak/altijd' en 'ja, regelmatig' (enkel beantwoord door ouders die alcohol gebruiken).

Van de ouders die alcohol drinken (81%; aantal=308) drinkt ruim eenderde (36%) vaak of regelmatig in het bijzijn van hun kind(eren) (figuur 16). Dit geldt voor 21% van de ouders van jongeren tot 16 jaar en 47% van ouders van jongeren van 16 jaar en ouder. 45% van de ouders die alcohol gebruiken, drinkt soms en 15% procent drinkt niet in het bijzijn van de kinderen. 41% van de ouders houdt geen rekening met het gebruik van alcohol in het bijzijn van zijn/haar kind. 30% houdt er wel rekening mee, maar niet bij alle gelegenheden. 28% van de ouders die alcohol drinken houdt altijd of regelmatig rekening met het gebruik van alcohol in het bijzijn van zijn/haar kind en past het alcoholgebruik daar op aan. Dit geldt voor 38%

van de ouders van jongeren tot 16 jaar en 26% van de ouders van jongeren van 16 jaar en ouder.

Wat betreft de sociale steun die ouders ervaren, geven ouders aan erg tevreden te zijn. Op de vraag of zij steun ondervinden van familie, kennissen, burens of ouders van vrienden van hun kinderen bij de opvoeding van hun kind rond het thema alcohol, geeft tweederde een bevestigend antwoord. 90% vindt deze steun voldoende. 89% kan met familie, vrienden, kennissen, burens of ouders van vrienden van zijn/haar kinderen praten wanneer hij of zij problemen heeft bij de opvoeding van zijn/haar kind rond het thema alcohol. Ruim 90% vindt deze steun voldoende.

Op de vraag waar ouders behoefte aan hebben met betrekking tot beïnvloeding van het alcoholgebruik van hun kind geeft ruim driekwart (79%; aantal=205) van de 260 ouders die deze vraag beantwoord hebben aan nergens behoefte aan te hebben. Waar de andere 55 ouders behoefte aan hebben, is weergegeven in onderstaande figuur 17.

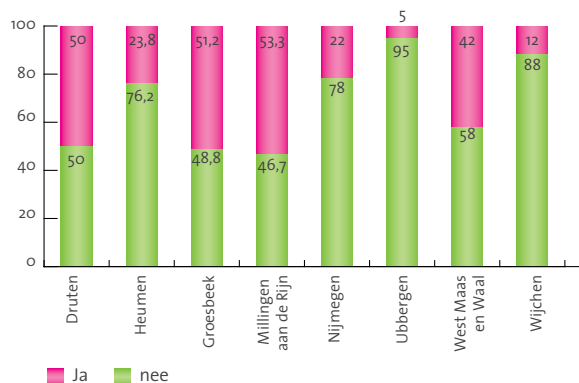

Figuur 17: Antwoord op de vraag waar ouders behoefte aan hebben als het gaat om beïnvloeding van alcoholgebruik van hun kind in percentages (er waren meerdere antwoorden mogelijk).

42% van deze ouders geeft aan behoefte te hebben aan strengere regels, handhaving en controle door andere partijen, zoals de school en de sportclub van hun kind. Een deel van deze ouders (35%) geeft ook aan behoefte te hebben aan informatie van deskundigen over gevolgen en gevaren van het gebruik van alcohol, zodat zij hun kinderen op de juiste manier voor kunnen lichten. Daarnaast zegt 18% behoefte te hebben aan gesprekken binnen het gezin. 'Vertrouwensband opbouwen met het kind' en 'het maken van afspraken' binnen het gezin worden als toelichting op het gesprek genoemd. Ten slotte geeft 5% van de ouders aan behoefte te hebben aan steun van familie, partner en school.

3.7 Bereik en waardering voor het project Alcoholopvoeding Durf Nu!

Eén op de drie ouders (32%; aantal=122) heeft in de afgelopen tijd iets gehoord, gezien of gelezen over een project over alcoholgebruik van jongeren in regio Nijmegen. In figuur 18 is per gemeente weergegeven in hoeverre de respondenten bekend zijn met het regionaal alcoholmatigingsproject. Er is gekozen dit per gemeente weer te geven omdat de interventie die reeds heeft plaatsgevonden, het versturen van de aan de respondent persoonlijk geadresseerde brief en flyer, nog niet in alle gemeenten is uitgevoerd. Ubbergen en Heumen hadden de brief ten tijde van het onderzoek nog niet ontvangen.

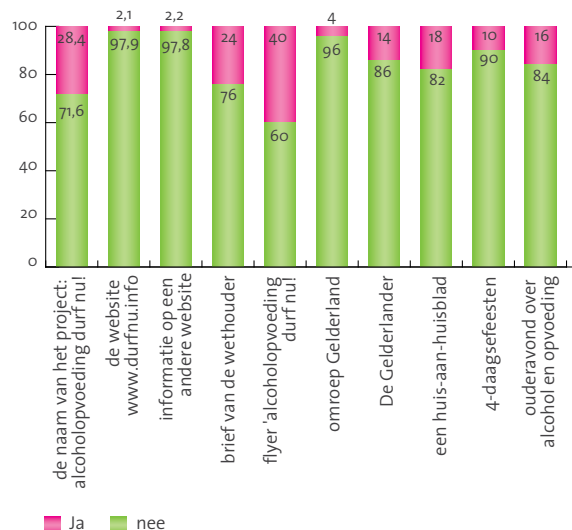

Figuur 18: Respondenten die wel/niet gehoord hebben van het project 'Alcoholopvoeding Durf Nu!', weergegeven per gemeente.

De volgende resultaten hebben weer betrekking op de respondentengroep die van het project 'Alcoholopvoeding Durf Nu!' gehoord hebben (aantal=122) en gaan over het bereik van de verschillende uitingen van het project. Slechts 8 (2%) van de 122 ouders die van het project gehoord hebben, weten spontaan de slogan te noemen van het regionale project: 'Alcoholopvoeding Durf Nu!'

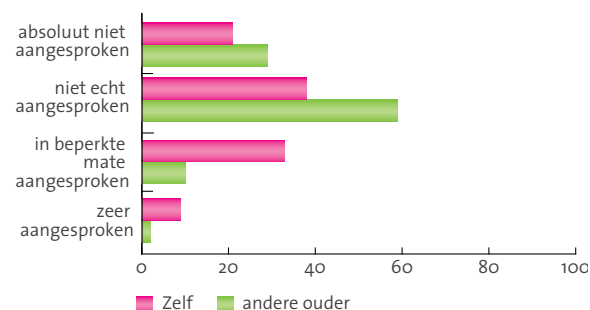
De bekendheid van het project wordt weergegeven in figuur 19. Van de 122 ouders die van het project gehoord hebben, heeft 28% ook wel eens van de naam van het project gehoord 'Alcoholopvoeding Durf Nu!' Slechts 2% van de ouders die bekend zijn met het project (aantal=3) heeft de website www.durfnu.info bekeken. Evenveel ouders (aantal=3) hebben op een andere website gelezen over de website www.durfnu.info. Een kwart van de ouders (aantal=29; 23%) die bekend zijn met het project geeft aan de afgelopen tijd een persoonlijk geadresseerde brief ontvangen te hebben van de wethouder van zijn/haar gemeente. 40% van de ouders (aantal=49) zegt in de afgelopen tijd de flyer 'Alcoholopvoeding Durf

Nu!' te hebben gelezen. 4% van de ouders (aantal=5) die bekend zijn met het project heeft op omroep Gelderland iets gehoord over het project. In de Gelderlander heeft 14% van de ouders (aantal=17) iets gelezen over het project 'Alcoholopvoeding Durf Nu!' 18% (aantal=22) van de ouders die bekend zijn met het project heeft in een huis-aan-huisblad iets gelezen over het project. Eén van de tien ouders (aantal=12) die bekend zijn met het project heeft op de Vierdaagsefeesten iets gehoord over het project. Van de ouders die bekend zijn met het project heeft 16% (aantal=20) een ouderavond bijgewoond met als thema 'alcohol en opvoeding'.

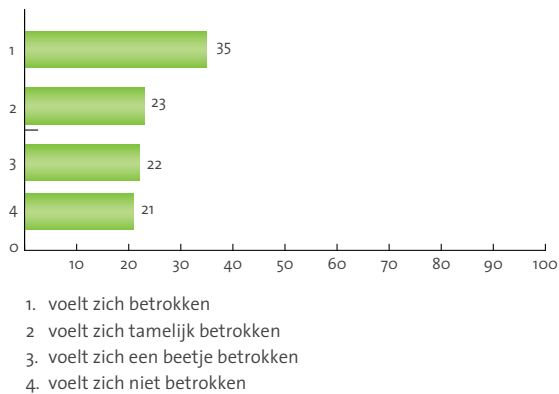
Figuur 19: Overzicht van de bekendheid van interventies bij respondenten.

Meer dan de helft (59%) van de ouders voelt zichzelf aangesproken door het project, 1 op de 5 voelt zich zelfs zeer aangesproken (figuur 20). Ouders denken overigens dat 'andere ouders' zich vaker aangesproken zullen voelen: in 88% van de gevallen. 12% denkt dat 'andere ouders' zich niet echt of absoluut niet aangesproken zullen voelen.

Figuur 20: Mate waarin ouders zich aangesproken voelen door het project 'Alcoholopvoeding Durf Nu!' in percentages (aantal=385).

De mate waarin de ouder zich aangesproken voelt door het project 'Alcoholopvoeding Durf Nu!' hangt mogelijk samen met de mate waarin de ouder zich betrokken voelt bij het onderwerp 'jongeren en alcoholgebruik'. De mate waarin ouders zich bij dit onderwerp betrokken voelen, is weergegeven in figuur 21.

Figuur 21: De mate van betrokkenheid van de ouder bij het onderwerp jongeren en alcoholgebruik in percentages.

Eenderde van de ouders zegt zich betrokken te voelen bij het onderwerp 'jongeren en alcoholgebruik'. Respectievelijk 23% en 22% geeft aan 'tamelijk' en 'een beetje' betrokken te zijn. Eén op de vijf ouders voelt zich niet betrokken bij het onderwerp 'jongeren en alcoholgebruik'. De 59% van de ouders die zich in beperkte mate of zeer aangesproken voelt door het project 'Alcoholopvoeding Durf Nu!' komt overeen met de 58% van de ouders die zich (tamelijk) betrokken voelt bij het onderwerp 'jongeren en alcoholgebruik'.

4. Conclusie en discussie

In dit onderzoek heeft een inventarisatie plaatsgevonden van de kennis en opvattingen bij ouders in de regio Nijmegen over alcoholgebruik bij hun (adolescente) kinderen. Het onderzoek vond plaats in het kader van het Project 'Alcoholopvoeding Durf Nu!' Aanvullend aan het onderzoek zijn daarom vragen gesteld over het bereik van en de waardering voor een aantal elementen uit dit project.

4.1 Samenvatting van de resultaten

Uit het onderzoek blijkt dat ouders het niet normaal vinden als jongeren op 12- of 15-jarige leeftijd incidenteel of frequent alcohol gebruiken. De resultaten van dit onderzoek komen overeen met landelijk onderzoek. Het Peilstation Ouders (Verdurmen, 2008) liet zien dat in 2007 bijna alle ouders denken dat het schadelijk is voor een kind onder de 16 om iedere dag een of twee drankjes met alcohol te drinken (95%), of om ieder weekend vijf glazen of meer te drinken (96%). De resultaten in de Regio Nijmegen komen hiermee grotendeels overeen. Ook onderschrijft ruim 96% van de ouders de norm 'onder de 16 geen alcohol'. 27% van de ouders vindt 16 jaar nog te jong voor het drinken van alcohol en vindt dat jongeren onder de 18 beter niet zouden drinken.

Gevraagd naar de geschikte leeftijd om met alcoholgebruik te beginnen, geven de ouders gemiddeld een leeftijd van 16,9 jaar op. De helft van de ouders geeft als antwoord '16 jaar', een kwart '18 jaar'. Toch geven nog 26 van de 385 ouders (6,8%) een leeftijd onder de 16 jaar op als geschikte beginleeftijd voor alcoholgebruik.

Wat betreft de *agendasetting* van ouders met betrekking tot 'alcoholgebruik en jongeren': ouders ervaren het in sterke mate als een probleem wanneer jongeren veel alcohol drinken. De aandacht die er in de gemeente is voor overmatig alcoholgebruik onder jongeren, wordt door ouders zeker niet als overdreven ervaren. Dit is een ondersteuning voor projecten als het alcoholmatigingsproject 'Alcoholopvoeding Durf Nu!'

De kennis over de negatieve gevolgen van alcoholgebruik onder jongeren is eveneens goed te noemen. Ouders

onderschrijven de stelling dat de gevolgen van overmatig alcoholgebruik door jongeren zo ernstig zijn dat er iets aan gedaan moet worden.

Op de vraag welke schadelijke gevolgen de ouder zo kon bedenken, wordt door ouders met name 'hersenschade', of een 'verstoorde hersenontwikkeling' genoemd. De schadelijke gevolgen 'lever- en nierschade', 'lichamelijke gezondheid' en 'misdragingen en agressie' worden ook vaak genoemd. De gevolgen 'onveilige seks', 'kater' en 'schoolverzuim' wordt door geen enkele ouder genoemd, terwijl dit wel degelijk problemen zijn waarbij alcoholmisbruik een grote rol speelt. Wellicht classificeren ouders de laatstgenoemde effecten niet als 'schadelijk'. Ook het risico van '(verkeers)ongevallen' en 'verminderde leerprestaties' wordt door een minderheid van de ouders genoemd.

Er is ook gevraagd of ouders denken dat alcohol pas schadelijk is, wanneer jongeren aangeschoten of dronken zijn. Dit is niet het geval: ouders zijn er van op de hoogte dat ook kleinere hoeveelheden alcohol al schadelijke effecten kunnen hebben. Bovendien is 94% van de ouders van mening dat de effecten van alcoholgebruik op de gezondheid voor jongeren schadelijker zijn dan voor volwassenen.

De manier waarop ouders omgaan met alcohol in de opvoeding is bekeken aan de hand van het goedkeuren van alcoholgebruik, zicht op alcoholgebruik en zorgen over alcoholgebruik.

Op de vragen naar goedkeuren van alcoholgebruik door hun kinderen blijkt leeftijd een belangrijke factor te zijn. 90% van de ouders van jongeren onder de 16 jaar geeft aan alcoholgebruik van hun kinderen niet goed te keuren. Dat is een hoger percentage dan dat voor ouders van jongeren van 16 jaar en ouder. Onder deze groep keurt slechts 10% alcoholgebruik door hun kinderen af. Deze verschillen worden ook gezien bij het afkeuren van alcoholgebruik thuis, alcoholgebruik voor het uitgaan en voor het kopen van alcohol door de ouders, speciaal voor de kinderen. Ook hier is een permissievere houding zichtbaar bij ouders van jongeren van 16 jaar en ouder. Ouders maken in hun keuzes ten aanzien van het goed- of afkeuren van alcoholgebruik door hun kinderen dus duidelijk

onderscheid naar leeftijdscategorie. Dit is gedeeltelijk in overeenstemming met de boodschap van het project alcoholopvoeding 'Alcoholopvoeding Durf Nu!': Geen alcohol onder de 16 en met mate tot 18 jaar.

Naast leeftijd speelt ook het alcoholgebruik van de ouder zelf een rol bij het goedkeuren van alcoholgebruik door hun kinderen. Van de ouders die zelf aangeven geen alcohol te gebruiken, keurt 60% alcoholgebruik van hun kind niet goed. Bij de ouders die zelf wel alcohol gebruiken, is dit het geval bij 46% van de ouders, een lager percentage dus. Ook wat betreft alcoholgebruik thuis zijn dergelijke verschillen zichtbaar. Het verschil tussen de houding van ouders geldt tevens voor indrinken voor het uitgaan. Indrinken voor het uitgaan wordt door 37% van de ouders die zelf alcohol gebruiken goedgekeurd. Tegenover 18% van de ouders die aangeven geen alcohol te gebruiken.

Wat betreft het kopen van alcohol speciaal voor de kinderen zijn er eveneens verschillen tussen de ouders die wel en geen alcohol gebruiken: 12% van de ouders die alcohol drinken en 5% van de ouders die aangeven geen alcohol te drinken, koopt dit nooit voor hun kinderen. Opvallend in de resultaten is dat de percentages afkeuren van 'alcoholgebruik thuis' lager zijn dan de percentages 'alcoholgebruik in het algemeen'. Mogelijk keuren ouders alcoholgebruik thuis vaker 'bij uitzondering' goed.

Ouders denken zelf dat zij redelijk tot goed zicht hebben op het alcoholgebruik van hun kind.

In de E-MOVO studie gaf een deel van de kinderen aan dat hun ouders niet weten dat zij alcohol drinken: 16% van de kinderen van klas 2 en 8% van de kinderen van klas 4. Eerder onderzoek (Verdurmen, 2008) liet zien dat ouders de hoeveelheid alcohol die hun kind drinkt onderschatten. Het kind drinkt gemiddeld drie keer zoveel glazen alcohol in het weekend als de ouder denkt (Verdurmen, 2008). Uit het onderzoek blijkt dat meer dan de helft van de ouders denkt dat hun kind niet recent (in de maand voorafgaand aan het interview) heeft gedronken: 90% van de ouders van jongeren tot 16 jaar en 10% van de ouders van jongeren van 16 jaar en ouder.

De E-MOVO studie liet in de regio Nijmegen zien dat 52% van de jongeren volgens hun eigen opgave in de 'afgelopen maand' alcohol had gedronken. Wel moet worden opgemerkt dat het E-MOVO onderzoek uitgevoerd is in 2007 en dit onderzoek onder ouders in 2010. De resultaten van de ouder enquête en die van het E-MOVO onderzoek zijn daarom niet zonder meer vergelijkbaar.

Van de jongeren die wel alcohol drinken, deden de jongeren tot 16 jaar dat op gemiddeld 0.2 dagen in een maand

waarbij ze gemiddeld 0.7 glazen per gelegenheid nuttigden. Bij jongeren van 16 jaar of ouder wordt op 2.9 dagen alcohol gedronken per maand met een gemiddelde hoeveelheid van 3,5 glazen per keer. Ook hierbij moet worden opgemerkt dat ouders geneigd zijn het alcoholgebruik van hun kind te onderschatten (Verdurmen, 2008). Het werkelijke alcoholgebruik onder jongeren kan dus hoger liggen als uit deze studie blijkt.

De totale alcoholconsumptie in de afgelopen maand (het aantal dagen waarop volgens de ouders gedronken werd X het aantal glazen per gelegenheid) is bij de jongeren tot 16 gemiddeld 0.3 glazen voor de totale populatie, en 2.9 glazen voor de jongeren die op minimaal 1 dag alcohol hebben gedronken. De totale alcoholconsumptie van jongeren van 16 jaar en ouder is gemiddeld 12.4 glazen voor de totale populatie, en 15.4 glazen voor de jongeren die op minimaal 1 dag alcohol hebben gedronken.

Ondanks het feit dat ouders vinden dat jongeren te veel alcohol drinken, geeft 87% van de ouders aan zich geen zorgen te maken over het alcoholgebruik van hun eigen kind. Er zijn wat dit betreft geen verschillen tussen de leeftijdscategorieën. Dit is duidelijk in tegenspraak met het feit dat ouders wel zien dat jongeren over het algemeen te veel drinken.

Ongeveer de helft van de ouders dicht zichzelf een belangrijke rol toe in het voorkomen van alcoholgebruik bij hun kind. Eveneens de helft van de respondenten onderkent de invloed van drinkgedrag in het bijzijn van het kind door ouders zelf. Ouders zien 'praten over alcohol' als beste mogelijkheid om het alcoholgebruik van hun kinderen te beïnvloeden. Een groot deel van de ouders heeft in de afgelopen maand ook daadwerkelijk gepraat met hun kind(eren) over alcoholgebruik. Ouders zien weinig heil in het stellen van regels en het verbieden van alcoholgebruik.

Uit recent wetenschappelijk onderzoek blijkt echter dat het duidelijk (en op tijd) stellen van regels, waaronder een verbod op het drinken van alcohol, een van de meest effectieve strategieën is die je als ouder kunt inzetten om het drankgebruik van je kind te beïnvloeden. Ook het geven van het goede voorbeeld is een goede strategie. Veelvuldig en vrijblijvend praten over alcohol heeft daarentegen geen of zelfs een averechts effect op het drinkgedrag van kinderen (Verdurmen, 2008).

Wat betreft het maken van afspraken blijkt uit de Nationale Drugsmonitor dat een kwart van de ouders zegt een 'niet drinken afspraak' te hebben met hun kind. In de meeste gevallen is het een afspraak om niet te drinken

tot 16 jaar (NDM, 2010). In de regio Nijmegen heeft 34% van de ouders een dergelijke afspraak gemaakt. In een aantal gevallen hebben ouders andere afspraken gemaakt met hun kinderen. Een derde van de ouders (34%) heeft in het geheel geen afspraken gemaakt met hun kinderen over alcoholgebruik.

Ook blijkt uit de kindermonitor (GGD Regio Nijmegen, 2011) dat 20% van de ouders met kinderen in de leeftijd van 4 tot en met 12 vaak of regelmatig drinkt in het bijzijn van zijn of haar kinderen. In de leeftijd van 10 tot 12 is dit zelfs 28%. Uit dit onderzoek blijkt dat ruim één derde van de drinkende ouders ook drinkt in het bijzijn van hun kind.

Het alcoholgebruik van ouders heeft invloed op het alcoholgebruik van hun kinderen. Uit onderzoek van Leerdam (2006) blijkt dat naarmate de ouders meer drinken, kinderen ook meer drinken. Ondanks het feit dat ouders weten dat voorbeeldgedrag belangrijk is, blijken nog veel ouders regelmatig te drinken in het bijzijn van hun jonge kind.

Ook is de vraag gesteld of ouders steun vinden bij familie, kennissen, burens of ouders van vrienden van hun kinderen, bij de opvoeding (en bij problemen bij de opvoeding) van hun kind rond het thema alcohol. Tweederde van de ouders ondervindt steun bij de opvoeding en 89% ondervindt steun bij problemen bij de opvoeding. Ouders zijn tevreden over de sociale steun die zij ervaren.

Uit dit onderzoek blijkt dat ruim driekwart van de ouders nergens behoefte aan heeft met betrekking tot alcoholspecifieke opvoeding van hun kind. Van de overige ouders heeft bijna de helft behoefte aan strengere regels, handhaving en controle door andere partijen, zoals de school en de sportclub van hun kind. 35% van deze ouders heeft behoefte aan informatie over de gevolgen en gevaren van alcoholgebruik onder jongeren. Opvallend is dat ouders hierbij niet expliciet aangeven behoefte te hebben aan informatie over mogelijkheden die zij zelf hebben om het alcoholgebruik van hun kind te beïnvloeden. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat ouders (ten onrechte) in de veronderstelling zijn dat zij kennis hebben en gebruikmaken van de mogelijkheden die zij hebben bij het beïnvloeden van het alcoholgebruik van hun kind.

De evaluatie van het project 'Alcoholopvoeding Durf Nu!' levert op dat één van de drie ouders in de afgelopen tijd iets heeft gehoord, gezien of gelezen over het project. Geconcludeerd mag worden dat het bereik van het pro-

ject daarmee nog beperkt is. Het project Alcoholopvoeding Durf Nu! is echter nog maar net van start gegaan.

Bijna eenderde van de ouders die van het project gehoord hebben, weet zich ook de naam van het project te herinneren. Slechts 3 ouders hadden de website www.durfnu.info bekeken.

18% van de ouders die van het project gehoord heeft, heeft in een huis-aan-huisblad gelezen over het project Alcoholopvoeding Durf Nu! 14% heeft in de Gelderlander gelezen over het project. De '*persoonlijk geadresseerde brief van de wethouder*' en de '*flyer*' zijn het meest bekend onder de ouders die van het project gehoord hadden. 23% van de ouders herinnert zich de '*persoonlijk geadresseerde brief van de wethouder*' en 40% herinnert zich de '*flyer*'. Hierbij moet rekening gehouden worden met het feit dat dit de ouders betreft die van het project Alcoholopvoeding Durf Nu! gehoord hebben. Ondanks het feit dat er ruim 20.000 brieven zijn gestuurd aan alle ouders met kinderen in de leeftijd van 11 tot 18 jaar oud herinnert slechts 7% van alle ouders zich deze brief en slechts 13% de bij de brief ingesloten flyer.

De mate waarin het project de ouders aanspreekt, is verdeeld: 60% van de ouders voelt zich wel aangesproken, 40% niet. Opvallend is dat ouders denken dat 'andere ouders' zich vaker aangesproken zullen voelen door het project. Ruim de helft van de ouders is (tamelijk) betrokken bij het onderwerp. 20% van de ouders voelt zich een beetje betrokken en nogmaals 20% van de ouders voelt zich niet betrokken bij het onderwerp 'jongeren en alcoholgebruik'.

4.2 Conclusie en aanbevelingen

De resultaten van de beginmeting geven een goed overzicht van hoe ouders in de regio Nijmegen over alcoholgebruik op jonge leeftijd denken en hoe zij met het alcoholgebruik van hun eigen kind omgaan. Concreet kijkend naar de doelstellingen van het onderzoek, zoals die in de inleiding zijn geformuleerd, kunnen we het volgende concluderen:

In hoeverre erkennen ouders dat jongeren te veel alcohol drinken?

Ouders vinden alcoholgebruik onder jongeren een groot probleem, maar maken zich geen zorgen over het alcoholgebruik van hun eigen kinderen. Het alcoholmatiseringsproject heeft er de komende jaren nog een taak aan om het bewustzijn van ouders te vergroten omtrent het alcoholgebruik van het eigen kind.

In hoeverre kennen de ouders de risico's van alcoholgebruik door jongeren?

Uit de antwoorden valt af te leiden dat de boodschap dat alcohol onder de 16 jaar schadelijke gevolgen kan hebben, is overgekomen bij de ouders. Toch kan er meer aandacht worden besteed aan de kennisvermeerdering bij ouders over de schade die alcohol kan toebrengen. Ouders kennen met name de schadelijke gevolgen die alcohol op de hersenen heeft. Andere schadelijke gevolgen, zoals verminderde leerprestaties, verkeersongevallen, alcoholverslaving, schoolverzuim en onveilige seks zijn minder bekend bij ouders. Meer aandacht voor de korte termijn effecten van (overmatig) alcoholgebruik in het project zou daarom goed zijn.

In hoeverre hebben ouders kennis van de mogelijkheden in de opvoeding om alcoholgebruik te beïnvloeden?

Het is belangrijk dat ouders beseffen dat zij invloed hebben op het alcoholgebruik van hun kind en dat ouders weten welke strategieën zij kunnen toepassen om te voorkomen dat hun kind veel alcohol gaat drinken. Hierbij valt, gezien de resultaten van dit onderzoek, zeker nog winst te behalen. Praten met hun kind over alcohol wordt door ouders het meest toegepast. Het stellen van regels ten aanzien van het alcoholgebruik en het maken van afspraken met hun kinderen is een strategie die door veel ouders (nog) niet wordt erkend als een effectieve aanpak en dus nog weinig wordt toegepast. Belangrijke complicerende factor hierbij is het feit dat ouders aangeven zelf geen behoefte te hebben aan informatie over effectieve mogelijkheden om het gedrag van hun kind te beïnvloeden.

Kennen ouders het project Alcoholopvoeding Durf Nu?

Het bereik van het project Alcoholopvoeding Durf Nu! is nog niet optimaal. Er liggen nog kansen om een grotere groep ouders te bereiken met de boodschap. Ondanks het feit dat nagenoeg alle ouders van kinderen in de leeftijd tussen 11 en 18 persoonlijk door de wethouders zijn aangeschreven, is de bekendheid met het project nog erg laag. Slechts een enkeling kan de naam van het project spontaan noemen. Daarnaast suggereren de resultaten dat ouders het project voor andere ouders erg nuttig vinden, maar zich zelf geen probleemeigenaar voelen. In de komende periode kan er meer aandacht worden besteed aan het bekend maken van het project.

5. Reflectie op het onderzoek

Voor het verzamelen van de gegevens is gebruik gemaakt van telefonische interviews. Dankzij deze onderzoeksmethode is er een redelijk hoge respons bereikt. Een tekortkoming van deze methodiek is echter dat er ruis kan ontstaan bij de interpretatie van de antwoorden door de interviewer, doordat de interviewer de respondent niet daadwerkelijk heeft ontmoet. De ruis bij de interpretatie van de antwoorden door de interviewers, is tot een minimum beperkt door een beperkt aantal interviewers in te zetten die van tevoren getraind zijn. Van tweederde van de onderzoekspopulatie was geen telefoonnummer te achterhalen, wat tot een selectieve respons kan leiden. In het bijzonder respondenten met een niet-Nederlandse achternaam ontbreken in het telefoonboek, waardoor de respondenten met een Nederlandse achternaam zijn oververtegenwoordigd. De respondenten uit dit onderzoek hadden grotendeels de Nederlandse etniciteit. Op basis van gegevens van het CBS (gegevens van 02.07.2010) over de verdeling tussen allochtonen en autochtonen in de regio Nijmegen blijkt dat het aandeel respondenten met de Nederlandse etniciteit in het onderzoek oververtegenwoordigd is. Daarnaast is het aandeel alleenstaande ouders in het onderzoek kleiner dan in de totale populatie, blijkt uit gegevens van het CBS (gegevens van 17 september 2010).

De gekozen methode van onderzoek, gestratificeerde steekproef en ongewogen analyse, heeft ervoor gezorgd dat een duidelijk beeld verkregen is van alle individuele gemeenten. De gemeente Millingen aan de Rijn is daardoor oververtegenwoordigd ten opzichte van de andere gemeenten en de gemeente Nijmegen is daardoor ondervertegenwoordigd ten opzichte van de andere gemeenten.

Van de mensen die uitgenodigd werden voor een interview, legde 68% het interview succesvol af. Dat maakte het mogelijk om van 385 respondenten gegevens te verzamelen. Van de mensen die uitgenodigd werden voor het interview nam 32% niet deel aan het onderzoek. Dit is voor dit type onderzoek een vrij normaal non-respons percentage (Davern e.a., 2010).

Dit onderzoek geeft, naast kennis over de gevolgen van alcoholgebruik en bereik van het project, ook een beeld

van opvoedingsgedrag en het eigen alcoholgebruik van ouders. Aangezien dat gevoelige onderwerpen zijn, bestaat de kans dat de vragen hierover (gedeeltelijk) sociaal wenselijk beantwoord zijn. In andere onderzoeken over alcohol en opvoeding heeft dit ook een effect op de resultaten gehad. De werkelijke situatie zou om die reden minder positief kunnen zijn dan de resultaten van deze studie laten zien.

Referenties

Barnes GM, Farell MP (1992): Parental support and control as predictors of adolescent drinking, delinquency, and related problem behaviours. *Journal of Marriage and the Family* 54(4):763-776.

Davern M, McAlpine D, Beebe TJ, Ziegenfuss J, Rockwood T, Call KT (2010). Are lower response rates hazardous to your health survey? An analysis of three state telephone health surveys. *Health Services Research*, June 20.

Leerdam A, Huiberts A: Factsheet 'Alcohol en Opvoeding'. NIGZ, 2006.

Planken M (2009) Alcoholmatiging regio Nijmegen. Lokale en regionale aanpak. GGD Regio Nijmegen.

Star, M. van der. Gezondheid, welzijn en leefstijl van jongeren in de gemeente Druten. Resultaten van E-MOVO 2007/2008 bij 13 tot 16 jarigen. GGD Regio Nijmegen. Nijmegen, oktober 2008.

Star, M. van der. Gezondheid, welzijn en leefstijl van jongeren in de gemeente Groesbeek. Resultaten van E-MOVO 2007/2008 bij 13 tot 16 jarigen. GGD Regio Nijmegen. Nijmegen, oktober 2008.

Star, M. van der. Gezondheid, welzijn en leefstijl van jongeren in de gemeente Heumen. Resultaten van E-MOVO 2007/2008 bij 13 tot 16 jarigen. GGD Regio Nijmegen. Nijmegen, oktober 2008.

Star, M. van der. Gezondheid, welzijn en leefstijl van jongeren in de gemeente Millingen aan de Rijn. Resultaten van E-MOVO 2007/2008 bij 13 tot 16 jarigen. GGD Regio Nijmegen. Nijmegen, oktober 2008.

Star, M. van der. Gezondheid, welzijn en leefstijl van jongeren in de gemeente Nijmegen. Resultaten van E-MOVO 2007/2008 bij 13 tot 16 jarigen. GGD Regio Nijmegen. Nijmegen, september 2008.

Star, M. van der. Gezondheid, welzijn en leefstijl van jongeren in de gemeente Ubbergen. Resultaten van E-MOVO 2007/2008 bij 13 tot 16 jarigen. GGD Regio Nijmegen. Nijmegen, september 2008.

Star, M. van der. Gezondheid, welzijn en leefstijl van jongeren in de gemeente West Maas en Waal. Resultaten van E-MOVO 2007/2008 bij 13 tot 16 jarigen. GGD Regio Nijmegen. Nijmegen, oktober 2008.

Star, M. van der. Gezondheid, welzijn en leefstijl van jongeren in de gemeente Wijchen. Resultaten van E-MOVO 2007/2008 bij 13 tot 16 jarigen. GGD Regio Nijmegen. Nijmegen, september 2008.

Verdurmen J, Abraham M, Planije M, Monshouwer K, Van Dorselaer S, Schulten I, Bevers J, Vollebergh W (2006). Alcoholgebruik en jongeren onder de 16 jaar: schadelijke effecten en effectiviteit van alcoholinterventies. Utrecht: Trimbos-instituut.

Van der Vorst H, Engels RC, Meeus W, Dekovic M, van Leeuwe J (2005): The role of alcohol specific socialization in adolescents' drinking behaviour. *Addiction*, 2005, vol. 100; 10; p1464-1476.

Weert-van Oene, G. de. Onderzoek onder ouders in Rivierland. Niks mis met fris. IrisZorg. Arnhem, 2010.

Woestenberg, P., Terpstra, J. S., Diemers, J. Alcoholgebruik in de regio Nijmegen. Jongeren, ouders, volwassenen. GGD Regio Nijmegen. Nijmegen, augustus 2010.

BIJLAGE I Belprotocol

De telefonische interviews worden bij ouders van jongeren in de leeftijd van 11 tot 18 jaar in de gemeente Nijmegen en omstreken afgenomen. Het is erg belangrijk dat je je best doet hen daadwerkelijk mee te laten werken aan het onderzoek. Hoe lager de respons, des te lager is de representativiteit en betrouwbaarheid van het onderzoek. Daarom zijn in dit belprotocol ook strategieën opgenomen om mensen die niet direct mee willen werken aan het onderzoek toch over te halen. Wanneer dit niet lukt is het van belang te noteren dat ze weigerden. We gaan op doordeweekse dagen voornamelijk van 17 uur tot 21 uur bellen. Dan zijn de meeste mensen thuis en kunnen we de hoogste respons verwachten. Bij het bellen maak je gebruik van 2 documenten, namelijk de *vragenlijst (inclusief antwoordformulier)*, en de *bellijst*. Daarnaast heb je een *urenbriefje* waarop je een aantal dingen moet noteren.

Het interviewen

Non-respons verlagen

We hebben een steekproef uit het steekproefkader 'adressen van jongeren in Nijmegen en omstreken in de leeftijd van 11 tot 18 jaar' getrokken. Hun ouders worden uitgenodigd voor een interview. Zij zijn hier van tevoren nog niet van op de hoogte gesteld. Dit betekent dat we alles uit de kast zullen moeten halen hen mee te laten werken aan het onderzoek. Iedereen uit deze steekproef die uiteindelijk niet bereikt wordt of niet mee wil werken aan het onderzoek behoort tot de non-respons. Zaak is de non-respons zo laag mogelijk te houden en dus zoveel

mogelijk mensen uit de steekproef ook daadwerkelijk te interviewen.

Bereikbaarheid

Wanneer je iedereen maar 1 keer zou proberen te bellen, zou de bereikbaarheid maar ongeveer 38% zijn, omdat veel mensen vaak niet thuis zijn op het moment dat jij belt. Daarom moet je mensen tot maximaal 5 keer toe terugbellen.

In de bellijst kun je aangeven hoe vaak en op welke tijdstippen je geprobeerd hebt te bellen. Deze registratie kun je gebruiken om ervoor te zorgen dat je mensen op verschillende tijdstippen en op verschillende dagen van de week probeert terug te bellen.

Als een kind opneemt en beide ouders zijn niet thuis, dan kun je hem/haar vragen wanneer een van de ouders wel thuis is en dit noteren als afspraak in de agenda.

Als je iemand na die vijf keer proberen nog niet hebt kunnen bereiken, kun je hem als o (=onbereikbaar) coderen in de bellijst.

Weigeringen

Als je iedereen vaak genoeg hebt proberen te bereiken, zal de uiteindelijke non-respons grotendeels bestaan uit weigeringen. Als een respondent aangeeft niet mee te willen werken aan het onderzoek, zijn er een aantal overhaalpogingen die je toe kunt passen.

Je moet laten merken dat je het argument van de respondent wel serieus neemt, en tegelijkertijd andere argumenten geven waarom het wel belangrijk is tóch mee te doen. Deze strategieën zijn hieronder toegelicht.

Reden afwijzing	Wél doen	Níet doen
nee, bedankt nee, daar heb ik geen zin in nee, daar doe ik niet aan mee	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Ander argument</u> geven om tóch mee te doen: Misschien overval ik u wel een beetje, maar u zou ons enorm helpen als u mee zou willen doen, het is voor ons erg belangrijk. • <u>Afspraak maken</u>: Misschien bel ik wel ongelegen, zullen we een afspraak maken voor een andere dag of tijdstip? 	<ul style="list-style-type: none"> • meteen <u>accepteren</u>: nee? oké bedankt • vragen <u>waarom</u>...: waarom heeft u daar geen zin in? Ze hebben vast geen zin hun gebrek aan belangstelling te motiveren. • <u>herhalen</u>: doet u daar niet aan mee?
nee, dat duurt me te lang	<u>Omkeringstrategie</u> : het duurt inderdaad wel eventjes, maar we vinden het dan ook erg belangrijk dat we een zo goed mogelijk beeld krijgen van uw meningen. Ik zou het erg op prijs stellen als u toch mee zou willen doen.	<u>tegenspreken</u> : 10 minuten is helemaal niet zo lang hoor
respondent acht zich niet geschikt (bijv. te oud, weet er niets van af)	<u>Persoonlijk</u> : Aangeven dat het niet erg is als ze het antwoord op een vraag niet weten, dat we juist de meningen van alle groepen willen weten. Zullen we gewoon even een aantal vragen proberen?	

Registratie interviews afnemen

De bellijst

De adressen van de personen in de steekproef zijn opgenomen in de bellijst. Het is de bedoeling dat je iedereen van de bellijst gaat opbellen. Hierin staan het telefoonnummer, de achternaam en de gemeente van de te bellen respondent, die je nodig hebt voor de introductie van het interview.

Uitkomst noteren. Wat de uitkomst van iedere belpoging is, dien je na iedere poging aan te geven in de bellijst. Hoe je dit moet doen, is aangegeven in de voorbeeld bellijst die in de bijlage van dit belprotocol is opgenomen.

Het urenbriefje

Ook dien je telkens te turven op de turflijst voor responsregistratie. Iedere keer dat je een nummer belt, zet je een streepje bij '# mensen gebeld'. Neemt deze persoon op, dan zet je ook een streepje bij '# mensen bereikt'; wil deze meewerken met het interview, dan zet je ook nog een streepje bij 'aantal interviews afgenomen'. De samenvatting hiervan kun je aan het einde van de avond op het urenbriefje noteren. Zo hebben we aan het einde van de avond een overzicht van hoe het is gegaan en hoeveel je hebt gebeld. De telefoonkosten worden aan de hand van dit urenbriefje vergoed.

Let op: het is dus niet zo dat je alle interviews zo snel mogelijk moet afnemen! Deze registratie geeft alleen een beeld van hoe snel alles gaat, of we het binnen de beschikbare tijd kunnen redden en of de respons hoog genoeg is. De kwaliteit van het onderzoek blijft het belangrijkste, dit is een hoge respons en een goede kwaliteit van het afnemen van de interviews.

Noteren gegevens

Het antwoordformulier

De antwoorden op de vragen noteren we tijdens het interviewen. Daarvoor wordt het antwoordformulier gebruikt. Je krijgt voldoende antwoordformulieren mee naar huis om in te vullen. Het antwoordformulier kun je vervolgens in de bijgevoegde (gefrankeerde enveloppen) opsturen naar: IrisZorg, Afdeling O&O (t.a.v. N v.d. Nieuwenhuizen), Kronenburgsingel 545, 6800 AJ Arnhem.

Veelgestelde vragen

Je kunt je misschien voorstellen dat sommige mensen een beetje achterdochtig worden als ze merken dat je over hun gegevens beschikt. Of dat ze nieuwsgierig

worden naar het doel van het onderzoek. Om de uniformiteit van het afnemen van de interviews te waarborgen en zodat je weet hoe je op bepaalde vragen kunt reageren, worden hieronder een aantal vragen genoemd die je vaak kunt verwachten.

Hoe komt u aan mijn gegevens? --> Deze zijn afkomstig uit het bevolkingsregister. Hierin zijn alleen uw adresgegevens opgenomen. Uw telefoonnummer is gewoon afkomstig uit het telefoonboek. Uw gegevens worden strikt vertrouwelijk behandeld en we kunnen uw antwoorden na het interview ook niet meer aan uw adresgegevens koppelen.

Van wie gaat het onderzoek uit? --> Het onderzoek wordt vanuit de GGD Regio Nijmegen gedaan (gemeentelijke gezondheidsdienst, bij u misschien bekend van de schoolartsen of vaccinaties), wij doen dit in samenwerking met de gemeente {gemeente uit bellijst noemen}

Wat gebeurt er met de resultaten van dit onderzoek?
--> De resultaten worden gebruikt om een beeld van de meningen over en ervaringen met alcoholgebruik van jongeren in Nijmegen te krijgen. Deze kan de gemeente gebruiken voor haar beleid. De resultaten worden anoniem verwerkt, dus uw antwoorden kunnen later niet meer aan uw adresgegevens of telefoonnummer gekoppeld worden. In totaal worden ongeveer 250 mensen geïnterviewd, wij zullen de gemiddelden van de antwoorden van al die mensen gebruiken om het onderzoek te analyseren.

Waar gaat het onderzoek precies om/ wat is het nut?

--> Pas na afloop van het interview mag je vertellen dat het onderzoek bedoeld is om het effect te meten van een campagne die binnenkort start. Daarom zeg je in de introductie alleen dat we een onderzoek doen naar de meningen van ouders in Nijmegen over alcoholgebruik van jongeren. 'Wij willen graag weten wat de meningen in Nijmegen en omstreken over alcoholgebruik van jongeren zijn en welke ervaringen ouders daarmee hebben.'

Waarom wilt u juist mij interviewen? --> We hebben willekeurig een steekproef genomen van ouders in Nijmegen die wij uitnodigen voor een interview, daar bent u er een van. Op die manier hopen wij een goede afspiegeling van de meningen en ervaringen van alle ouders te krijgen.

Hoe weet ik dat dit een echt onderzoek is? --> Als u wilt kan ik u het telefoonnummer van de GGD Regio Nijmegen geven. Dan kunt u die morgen bellen om te vragen of het klopt. Als u het liever eerst wilt controleren, kan ik u morgen terugbellen en dan het interview bij u afnemen. Het telefoonnummer is 024-3297106 (=nummer Martijn Planken, projectleider). U mag ook contact opnemen met uw gemeente.

Waar kan ik terecht voor meer informatie over dit onderwerp? --> Als u internet heeft kunt u op www.alcoholenopvoeding.nl of www.durfnu.nl voor meer informatie terecht. Anders kunt u ook bellen naar de alcoholinfolijn, tel 0900-5002021.

De bellijst

Naam	Gemeente	Telnr	Resultaat belpogingen	1	2	3	4	Opmerkingen
		024-	1	ma;20.15				
		024-	ib	ma;20.00	di ;18.00	wo ;21.00		
		024-	5	ma;20.30	di;18.15			
		024-	3	ma; 18.00	di;19.00			verhuisd
		024-	di 7/3, 20.00	ma;19.00				
		024-	0	ma ;19.15	di ;20.00	wo ;17.15	do ;18.30	

In de bellijst dien je in de kolommen 1-5 na iedere contactpoging, succesvol of niet, aan te geven op welke dag en tijdstip je iemand hebt proberen te bellen. Dit is vooral voor jezelf om te zien wanneer je mensen de volgende keer het beste kunt proberen terug te bellen en zodat wij achteraf kunnen zien na hoeveel keer en wanneer de meeste mensen bereikt zijn en bereid waren mee te werken. Wanneer je iemand de volgende keer het beste terug kunt bellen, kun je na je belpoging ook in de agenda opschrijven. De kolom *resultaat belpogingen* geeft het resultaat op dat moment aan. Als deze cel nog leeg is, betekent het dat je de desbetreffende persoon nog niet gebeld hebt. Staat er een nummer, dan betekent het dat de respondent al afgehandeld is. Hiervoor moet je de volgende codes gebruiken:

ib= In behandeling. Dit betekent dat je al wel hebt proberen te bellen, maar nog niemand of niet de juiste persoon hebt kunnen bereiken. Je kunt deze cel bijvoorbeeld roze kleuren, zodat je in één oogopslag ziet welke mensen je nog terug moet bellen.

datum; tijdstip= Als iemand wel mee wil werken aan het onderzoek, maar op dat moment geen tijd heeft, kun je een afspraak maken voor een ander tijdstip en dit in deze kolom aangeven. De cel kleur je dan groen. Noteer deze afspraak ook in de speciaal daarvoor bijgevoegde agenda.

- 0=** Onbereikbaar. Iemand codeer je pas als onbereikbaar, wanneer je deze na 8 pogingen nog niet hebt kunnen bereiken. (Er nam niemand op of de ouders waren niet thuis).
- 1=** Weigert, dus wil niet meewerken aan het onderzoek.
- 2=** Niet in staat, bijvoorbeeld door handicap of beheerst Nederlandse taal niet, kan dus niet meewerken aan het onderzoek.
- 3=** Onjuiste doelgroep, wanneer op het adres van de respondent geen kinderen in de leeftijd van 11 tot 18 jaar wonen.
- 4=** Interview niet succesvol afgelegd, bijvoorbeeld door halverwege afbreken.
- 5=** Interview succesvol afgenomen.

BIJLAGE II Vragenlijst

Introductie gesprek

Wanneer kind opneemt:

- Goedemiddag/avond, u spreekt met {naam}, ik bel namens de gemeente {uit bellijst}.
- Bij twijfel (om belediging en daardoor weigering te voorkomen): Spreek ik met de heer/mevrouw {naam uit bellijst noemen}?
- Is een van je ouders toevallig ook thuis?
  - nee; vragen wanneer ze wel thuis zijn en noteren als afspraak in de bellijst.
  - ja; ga verder met onderstaande.

Wanneer een van de ouders aan de lijn:

- > Goedemiddag/avond, u spreekt met {naam}, ik bel namens de gemeente {uit bellijst}.
- Wij doen momenteel in samenwerking met de GGD Regio Nijmegen een onderzoek naar de mening van ouders over alcoholgebruik van jongeren.
- Spreek ik met dhr/mw {naam uit bellijst noemen}?
- Klopt het dat u 1 of meer kinderen in de leeftijd van 11 tot 18 jaar heeft of verzorgt?
- Bij een van deze vragen 'nee':
  - neem mij niet kwalijk, dan behoort u helaas niet tot de doelgroep van het onderzoek. gesprek afronden en '3' noteren in bellijst
- Zou ik u een aantal vragen over jongeren en alcoholgebruik mogen stellen? Het interview duurt ongeveer 15 minuten.
  - nee, geen tijd: afspraak voor later tijdstip maken, datum en tijd noteren in bellijst en op agenda.
  - nee, andere reden: overhaalpogingen toepassen, lukt dit niet, dan gesprek afronden en bijbehorende code noteren in bellijst. (1= weigert, 2= niet in staat).
  - ja: start interview.

Start interview

- Het is heel erg fijn dat u mee wilt werken.
- Ik wil er nadrukkelijk op wijzen dat uw antwoorden op de vragen hoogst vertrouwelijk zullen worden behandeld. De gegevens worden ook anoniem verwerkt.
- Bij veel vragen gaat het om uw eigen meningen en ervaringen. Er zijn daarbij dan ook een goede of slechte antwoorden, maar het is wel belangrijk dat u eerlijk de mening geeft die als eerste bij u opkomt.

Dan wil ik beginnen u acht stellingen voor te leggen waarover we graag uw mening willen weten. Ik lees telkens een stelling voor en dan wil ik u vragen na iedere stelling aan te geven of u het met de uitspraak eens bent of niet. Dit kunt u doen op een schaal van 1 tot 5; waarbij u kunt kiezen tussen of u het helemaal eens bent of juist niet eens bent met de stelling of een beetje mee eens of oneens. Wanneer u geen mening over de uitspraak heeft mag u dat natuurlijk ook aangeven.

De stellingen gaan over jongeren in uw gemeente, en daarmee bedoelen we jongeren tot 18 jaar.

Oké, dan beginnen we nu met de eerste stelling.....		<i>Kruis het cijfer aan dat van toepassing is</i>
1.	Jongeren drinken te veel alcohol.	1. helemaal niet mee eens 2. een beetje mee oneens 3. niet mee eens/niet mee oneens 4. een beetje mee eens 5. helemaal mee eens 6. geen idee
2.	Het is een probleem als jongeren veel alcohol drinken.	1. helemaal niet mee eens 2. een beetje mee oneens 3. niet mee eens/niet mee oneens 4. een beetje mee eens 5. helemaal mee eens 6. geen idee
3.	Het is een probleem als jongeren veel alcohol drinken. Ik vind het vreemd als een jongen van 12 jaar oud een mixdrankje met alcohol drinkt.	1. helemaal niet mee eens 2. een beetje mee oneens 3. niet mee eens/niet mee oneens 4. een beetje mee eens 5. helemaal mee eens 6. geen idee
4.	Ik vind het normaal als iemand van 15 jaar oud tijdens het uitgaan 5 glazen alcohol op een avond drinkt. (als de respondent vraagt: Wat bedoelt u?: <i>vindt u dat het moet kunnen?</i>)	1. helemaal niet mee eens 2. een beetje mee oneens 3. niet mee eens/niet mee oneens 4. een beetje mee eens 5. helemaal mee eens 6. geen idee
5.	Als een 14-jarige meer dan 1 keer per maand alcohol drinkt is dat zeker te vaak.	1. helemaal niet mee eens 2. een beetje mee oneens 3. niet mee eens/niet mee oneens 4. een beetje mee eens 5. helemaal mee eens 6. geen idee
6.	De gevolgen van overmatig alcoholgebruik door jongeren zijn zo ernstig dat er iets aan gedaan moet worden. (Als de respondent vraagt: Waaraan? <i>aan het overmatige alcoholgebruik van jongeren</i>)	1. helemaal niet mee eens 2. een beetje mee oneens 3. niet mee eens/niet mee oneens 4. een beetje mee eens 5. helemaal mee eens 6. geen idee
7.	Het alcoholgebruik van jongeren in uw gemeente is normaal.	1. helemaal niet mee eens 2. een beetje mee oneens 3. niet mee eens/niet mee oneens 4. een beetje mee eens 5. helemaal mee eens 6. geen idee

8.	Het is een goede zaak als de gemeente zich met het alcoholgebruik van jongeren bezighoudt.	<ul style="list-style-type: none"> 1. helemaal niet mee eens 2. een beetje mee oneens 3. niet mee eens/niet mee oneens 4. een beetje mee eens 5. helemaal mee eens 6. geen idee
Dit waren tot zover de stellingen, dan gaan we nu verder met een aantal vragen.		<i>Kruis het cijfer aan dat van toepassing is</i>
9.	Wat vindt u een normale leeftijd om te beginnen met alcohol drinken? <i>Daarmee bedoel ik dan niet heel af en toe een slokje, maar minimaal 1 glas alcohol bij bijvoorbeeld gelegenheden zoals een feestje, kerst, oud&nieuw of gewoon thuis een glaasje meedrinken, wat vindt u een normale leeftijd om daarmee te beginnen?</i>	<i>Vul het jaartal in dat genoemd wordt</i> .....jaar (range 0-99)
10.	Heeft u de laatste tijd weleens nagedacht over het alcoholgebruik van jongeren in uw gemeente? <i>antwoorden opnoemen</i>	<ul style="list-style-type: none"> 1. ja, regelmatig/vaak 2. weleens 3. zelden 4. nooit
11.	Heeft u de laatste tijd weleens met anderen gepraat over het alcoholgebruik van jongeren in uw gemeente? <i>antwoorden opnoemen</i>	<ul style="list-style-type: none"> 1. ja, regelmatig/vaak 2. weleens 3. zelden 4. nooit
12.	Heeft u de laatste tijd weleens met anderen gepraat over het alcoholgebruik van jongeren in uw gemeente? <i>antwoorden opnoemen</i>	<ul style="list-style-type: none"> 1. ja, zeker 2. tamelijk 3. een beetje 4. nee
Dan wil ik u nu een aantal vragen stellen met betrekking tot uw <u>oudste</u> inwonende kind in de leeftijd van 11 tot 18 jaar.		
13.	Welke leeftijd heeft uw oudste inwonende kind in de leeftijd van 11-18 jaar?	<i>Vul het jaartal in dat genoemd wordt</i> .....jaar (range 11 tot 18)
13b.	Wat is de rangorde van dit kind binnen het <u>gehele</u> gezin? (dus met in achtneming van kinderen jonger dan 11 of ouder dan 18)	<ul style="list-style-type: none"> 1. 1e kind 2. middelste kind 3. jongste kind
14.	Is het een jongen of een meisje?	<ul style="list-style-type: none"> 1. jongen 2. meisje
15.	Keurt u het goed als uw kind alcohol drinkt? Hiermee bedoel ik niet zomaar een slokje, maar een heel glas <i>antwoorden opnoemen</i>	<ul style="list-style-type: none"> 1. ja, door de week en in het weekend 2. ja, maar alleen in het weekend 3. bij uitzondering 4. nee, dat keur ik niet goed antwoord =4 : door naar vraag 19.
16.	Heeft u er problemen mee als uw kind <u>voor het uitgaan</u> thuis alvast alcohol drinkt? <i>antwoorden opnoemen</i>	<ul style="list-style-type: none"> 1. mijn kind gaat nooit uit/drinkt nooit 2. ja, dat sta ik niet toe 3. zolang het bij 1 of 2 drankjes blijft vind ik het niet erg 4. nee, daar heb ik geen problemen mee

17.	Keurt u het goed als uw kind <u>thuis</u> alcohol drinkt? (Dus niet alleen voor het uitgaan, maar ook in het weekend als uw kind een avond thuis is of op verjaardagen of feestdagen.) <i>antwoorden opnoemen</i>	1. ja, door de week en in het weekend 2. ja, maar alleen in het weekend 3. bij uitzondering 4. nee, dat keur ik niet goed antwoord =4 : door naar vraag 19.
18.	Koopt u wel eens alcohol speciaal voor uw kind, bijvoorbeeld mix-drinkjes? <i>antwoorden opnoemen</i>	1. regelmatig 2. af en toe 3. bij uitzondering 4. nooit
19.	Denkt u dat u zicht heeft op het alcoholgebruik van uw kind? <i>antwoorden opnoemen</i> (Wat bedoelt u? --> denkt u dat u weet hoeveel alcohol uw kind drinkt?)	1. ja, veel zicht 2. tamelijk veel zicht 3. weinig tot helemaal geen zicht
20.	Op hoeveel dagen denkt u dat uw kind in de afgelopen maand alcohol heeft gedronken?	Vul het aantal in ..... dagen (range 0-31) antwoord=0 : door naar vraag 24
21.	Hoeveel glazen alcohol denkt u dat uw kind toen meestal per gelegenheid heeft gedronken?	..... glazen (range 0-50)
22.	Maakt u zich zorgen over het alcoholgebruik van uw kind? <i>antwoorden opnoemen</i>	1. ja, zeker 2. tamelijk 3. een beetje 4. nee
23.	Wat doet u als u zorgen heeft of zou hebben over het alcoholgebruik van uw kind?	1. bespreken met andere ouders 2. bespreken met familie 3. anders....
24.	Wat vindt u een geschikte leeftijd om voor het eerst met kinderen over alcoholgebruik en de gevolgen ervan te praten? <i>antwoorden opnoemen</i>	1. tijdig, bijv. al op basisschool 2. als ze beginnen alcohol te drinken 3. als hun alcoholgebruik uit de hand dreigt te lopen 4. als ze naar het voortgezet onderwijs gaan
25.	Heeft u in de afgelopen maand met uw kind over alcoholgebruik en de gevolgen ervan gepraat?	1. ja 2. nee
26.	Heeft u duidelijke afspraken met uw kind over zijn/haar alcoholgebruik? <i>antwoorden opnoemen</i>	1. ja, in ieder geval niet onder de 16 2. ja, ze mogen niet dronken worden 3. ja, anders 4. nee
Er wordt regelmatig gezegd dat overmatig alcoholgebruik van jongeren verschillende schadelijke gevolgen kan hebben.		
27.	Denkt u dat de effecten op de gezondheid voor jongeren even schadelijk, meer of minder schadelijk zijn als voor volwassenen?	1. even schadelijk 2. schadelijker 3. minder schadelijk 4. weet niet

28.	Welke schadelijke gevolgen zou u zo spontaan kunnen bedenken? (het kan dan zowel om directe gevolgen als gevolgen op latere leeftijd gaan, u mag er even rustig over nadenken hoor....)	Noteer welke schadelijke gevolgen de respondent opnoemt <ul style="list-style-type: none"> • • • • •
<p>Dan noem ik nu achtereenvolgens een aantal problemen, die vaak als gevolg van overmatig alcoholgebruik van jongeren worden genoemd. Dit kunnen weer zowel gevolgen op de lange als op de korte termijn zijn. Ik wil u vragen telkens aan te geven of u denkt dat overmatig alcoholgebruik op een jonge leeftijd het genoemde probleem heel vaak, regelmatig, weleens of nooit tot gevolg heeft.</p>		
		<i>Kruis het cijfer aan dat van toepassing is</i>
29.	een slechte conditie/verminderde fitheid (op jonge leeftijd) <i>dus denkt u dat overmatig alcoholgebruik heel vaak regelmatig, weleens of nooit een slechte conditie tot gevolg heeft?</i>	1. heel vaak 2. regelmatig 3. weleens 4. nooit 5. weet niet
30.	misdragingen of betrokkenheid bij een vechtpartij na het drinken van alcohol <i>gebeurt dit naar uw idee vaak, soms of nooit?</i>	1. heel vaak 2. regelmatig 3. weleens 4. nooit 5. weet niet
31.	onveilige seks na het drinken van alcohol	1. heel vaak 2. regelmatig 3. weleens 4. nooit 5. weet niet
32.	schoolverzuim	1. heel vaak 2. regelmatig 3. weleens 4. nooit 5. weet niet
33.	verstoring van de hersenontwikkeling/hersenschade	1. heel vaak 2. regelmatig 3. weleens 4. nooit 5. weet niet
34.	verminderde leerprestaties	1. heel vaak 2. regelmatig 3. weleens 4. nooit 5. weet niet
35.	alcoholverslaving op latere leeftijd	1. heel vaak 2. regelmatig 3. weleens 4. nooit 5. weet niet

36.	Wat zou er in het algemeen gedaan kunnen worden om alcoholgebruik bij jongeren te verminderen? (als ouder vraagt door wie: dan kan als voorbeeld de media, de gemeente, de school etc.)	<i>Noteer de mogelijkheden die de respondent noemt</i> • • • •
37.	Welke mogelijkheden heeft u als ouder om alcoholgebruik van uw kind te verminderen?	<i>Noteer de mogelijkheden die de respondent noemt</i> • • •
38.	Ondervindt u steun van familie, vrienden, kennissen, burens of ouders van de vrienden van uw kinderen bij de opvoeding van uw kind rond het thema alcohol?	• ja • nee
39.	Vindt u deze hulp voldoende?	• ja • nee
40.	Kunt u met uw familie, vrienden, kennissen, burens of ouders van de vrienden van uw kinderen praten wanneer u een probleem heeft bij de opvoeding van uw kind rond het thema alcohol?	• ja • nee
41.	Vindt u deze steun voldoende?	• ja • nee
42.	Waar heeft u als ouder behoefte aan als het gaat om beïnvloeding van alcoholgebruik van uw kind?	• ja • nee
<p>Dan volgen er nu weer een aantal mee eens/niet mee eens stellingen. Het gaat bij deze stellingen weer net zoals aan het begin. Wilt u na iedere stelling weer aangeven in hoeverre u het met de stelling eens bent? 5 betekent dat u het helemaal met de stelling eens bent en 1 dat u het helemaal niet met de stelling eens bent. Wat vindt u van de volgende uitspraak:</p>		
		<i>Kruis het cijfer aan dat van toepassing is</i>
43.	Pas als jongeren zoveel alcohol drinken dat ze er aangeschoten of dronken van worden is het schadelijk voor hen.	1. helemaal niet mee eens 2. een beetje mee oneens 3. niet mee eens/niet mee oneens 4. een beetje mee eens 5. helemaal mee eens 6. geen idee
44.	Het is als ouder belangrijk te weten hoeveel alcohol je kind drinkt.	1. helemaal niet mee eens 2. een beetje mee oneens 3. niet mee eens/niet mee oneens 4. een beetje mee eens 5. helemaal mee eens 6. geen idee
45.	Ik geloof dat je als ouder kunt voorkómen dat je kind veel alcohol gaat drinken.	1. helemaal niet mee eens 2. een beetje mee oneens 3. niet mee eens/niet mee oneens 4. een beetje mee eens 5. helemaal mee eens 6. geen idee

46.	Als je kind eenmaal veel alcohol drinkt, is het als ouder erg moeilijk daar nog iets aan te veranderen.	1. helemaal niet mee eens 2. een beetje mee oneens 3. niet mee eens/niet mee oneens 4. een beetje mee eens 5. helemaal mee eens 6. geen idee
47.	Als ouders matig drinken, zullen kinderen ook matig drinken	1. helemaal niet mee eens 2. een beetje mee oneens 3. niet mee eens/niet mee oneens 4. een beetje mee eens 5. helemaal mee eens 6. geen idee
48.	Ouders kunnen het drinkgedrag van hun kinderen binnen de perken houden door duidelijke afspraken over alcoholgebruik te maken.	1. helemaal niet mee eens 2. een beetje mee oneens 3. niet mee eens/niet mee oneens 4. een beetje mee eens 5. helemaal mee eens 6. geen idee
49.	En de laatste: Door met kinderen over alcoholgebruik en de gevolgen te praten, zullen zij verstandiger met alcohol omgaan.	1. helemaal niet mee eens 2. een beetje mee oneens 3. niet mee eens/niet mee oneens 4. een beetje mee eens 5. helemaal mee eens 6. geen idee
Nu volgen enkele vragen over de activiteiten van een alcoholproject in uw regio van de afgelopen tijd.		<i>Kruis het cijfer aan dat van toepassing is</i>
50.	Hebt u in de afgelopen tijd iets gehoord, gezien of gelezen over een project over alcoholgebruik van jongeren in uw regio?	1. ja 2. nee antwoord=2: door naar vraag 64
51.	Wat is de naam van het alcohol project in Nijmegen?	1. .... (indien correct 'alcohol opvoeding durf nu' of 'durf nu' ga door naar vraag 53) 2. Weet ik niet
52.	Heeft u wel eens gehoord van de slogan: 'alcoholopvoeding durf nu!'	• ja • nee
53.	Heeft u op de website www.durfnu.info gelezen over het project?	• ja • nee
54.	Heeft u op een andere website gelezen over de website?	• ja, namelijk..... • nee
55.	Heeft u een aan u persoonlijk geadresseerde brief van de wethouder van uw gemeente gelezen?	• ja • nee • nvt (niet alle gemeenten hebben een brief gestuurd)
56.	Heeft u de flyer 'Alcoholopvoeding Durf Nu!' gelezen?	• ja • nee
57.	Heeft u op omroep Gelderland iets gehoord over het project?	• ja • nee

58.	Heeft u in 'De Gelderlander' gelezen over het project?	<ul style="list-style-type: none"> • ja • nee 		
59.	Heeft u in een huis-aan-huis blad (zoals De Brug, Groesbeeks weekblad) gelezen over het project?	<ul style="list-style-type: none"> • ja • nee 		
60.	Heeft u op de Vierdaagsefeesten iets gehoord over dit project?	<ul style="list-style-type: none"> • ja • nee 		
61.	Heeft u afgelopen jaar een ouderavond over opvoeding en alcohol bijgewoond?	<ul style="list-style-type: none"> • ja • nee 		
62.	In welke mate voelt u zich persoonlijk aangesproken door het project? <i>antwoorden opnoemen</i>	<ul style="list-style-type: none"> 1. zeer aangesproken 2. in beperkte mate aangesproken 3. niet echt aangesproken 4. absoluut niet aangesproken 		
63.	Denkt u dat andere ouders zich aangesproken voelen door het project? <i>antwoorden opnoemen</i>	<ul style="list-style-type: none"> 1. zeer aangesproken 2. in beperkte mate aangesproken 3. niet echt aangesproken 4. absoluut niet aangesproken 		
Dan wil ik tot slot nog een aantal algemene gegevens navragen, om een goed beeld te krijgen van de onderzoeksgroep. Ook deze informatie blijft anoniem.		<i>Kruis het cijfer aan dat van toepassing is</i>		
64.	Wat is uw geboortjaar?	.... (range 1900-1999)		
65.	Wat zijn de vier cijfers van uw postcode?	....(range 0000-9999)		
66.	Wat is uw burgerlijke staat?	<ul style="list-style-type: none"> 1. gehuwd 2. samenwonend 3. ongehuwd, nooit gehuwd geweest 4. gescheiden, gescheiden levend 5. weduwe weduwnaar 		
67.	Uit hoeveel personen bestaat het huishouden waartoe u behoort? (uzelf meegerekend)	.....(range 1-15)		
68.	Welke situatie is het meest van toepassing op de moeder/verzorgster en de vader/verzorger van het kind? <ul style="list-style-type: none"> 1. Er is geen moeder/verzorgster of vader/verzorger in huis. 2. Heeft betaald werk, 32 uur of meer per week. 3. Heeft betaald werk, 20-32 uur per week. 4. Heeft betaald werk, 12- 20 uur per week. 5. Heeft betaald werk, minder dan 12 uur per week. 6. Is (vervroegd) met pensioen (AOW, VIT, FPU). 7. Is werkeloos/werkzoekend (geregistreerd bij het CWI). 8. Is arbeidsongeschikt (WAO, WAZ, WAA, Wajong). 9. Heeft een bijstandsuitkering. 10. Is huisvrouw/huisman. 11. Volgt onderwijs/studeert. <i>antwoorden opnoemen</i>	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%; text-align: center; vertical-align: top;">Moeder/ Verzorgster</td> <td style="width: 50%; text-align: center; vertical-align: top;">Vader/ verzorger</td> </tr> </table>	Moeder/ Verzorgster	Vader/ verzorger
Moeder/ Verzorgster	Vader/ verzorger			

69.	<p>Wat is de hoogst voltooide opleiding van u en uw partner? (een opleiding afgerond met voldoende getuigschrift)</p> <p>1. laag geen opleiding, lager onderwijs (basisschool of speciaal onderwijs), lager of voorbereidend beroepsonderwijs 2. middel mavo, mulo, mbo-kort, mbo, mts, bol, bbl 3. hoog havo, vwo, hbo, hts, heao, universiteit</p> <p><i>antwoorden opnoemen</i></p>	Moeder/ Verzorgster	Vader/ verzorgster	
70.	<p>In welk land is het kind, de vader en de moeder van het kind geboren?</p> <p>1. Nederland 2. Suriname 3. Nederlandse Antillen 4. Aruba 5. Turkije 6. Marokko 7. Ander land, namelijk...</p>	Kind	Vader	Moeder
71.	<p>Tot welke bevolkingsgroep rekent u het kind het meest? (Er is één antwoord mogelijk)</p> <p>1. Nederland 2. Suriname 3. Nederlandse Antillen 4. Aruba 5. Turkije 6. Marokko 7. Ander land, namelijk...</p>			
En dan zou ik u als laatste nog naar uw eigen alcoholgebruik willen vragen.		<i>Kruis het cijfer aan dat van toepassing is</i>		
72.	<p>Op hoeveel dagen van de week drinkt u gemiddeld genomen alcohol, of drinkt u niet?</p>	<p>1. 1 2. 2 3. 3 4. 4 5. 5 6. 6 7. 7 8. ik drink geen alcohol (ga naar vraag 76) 9. minder dan 1 dag per week 10. weigert</p>		
73.	<p>Als u op zo'n dag alcohol drinkt, hoeveel glazen drinkt u dan gemiddeld?</p> <p><i>antwoorden opnoemen</i></p>	<p>1. 1 of minder 2. 2-3 glazen 3. 4-5 glazen 4. 6 of meer 5. weigert</p>		
74.	<p>Drinkt u weleens in het bijzijn van uw kind</p> <p><i>antwoorden opnoemen</i></p>	<p>1. Ja, vaak 2. Ja, regelmatig 3. Ja, soms 4. Ja, heel soms 5. Nee, nooit</p>		

75.	Houdt u rekening met het gebruik van alcohol in het bijzijn van uw kind? antwoorden opnoemen	1. Ja ik drink bewust geen alcohol in het bijzijn van mijn kind 2. Ja ik drink bewust minder alcohol in het bijzijn van mijn kind 3. Ja ik houd er rekening mee, maar niet bij alle gelegenheden. 4. Nee, ik houd er geen rekening mee
76.	Noteer het geslacht van de respondent	1. man 2. vrouw

Dit waren de vragen. Ik wil u hartelijk danken voor uw medewerking en een fijne avond toewensen.

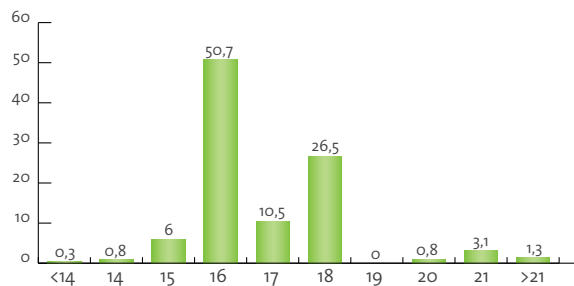
Interview succesvol afgelegd; noteer '5' in bellijst.

Interview niet succesvol afgerond; noteer '4' in bellijst

BIJLAGE III Resultaten interviews in percentages

1. Sociale Norm

	Helemaal niet mee eens N (%)	Een beetje mee oneens N (%)	Niet mee eens/wel mee eens N (%)	Een beetje mee eens N (%)	Helemaal mee eens N (%)	Geen idee N (%)
<i>Het is als ouder belangrijk om te weten hoeveel alcohol je kind drinkt</i>	2 (0.5)	6 (1.6)	11 (2.9)	45 (11.7)	320 (83.1)	1 (0.3)
<i>Ik vind het vreemd als een jongen van 12 jaar oud een mixdrankje met alcohol drinkt</i>	2 (0.5)	1 (0.3)	7 (1.8)	26 (6.8)	348 (90.6)	0
<i>Ik vind het normaal als iemand van 15 jaar oud tijdens het uitgaan 5 glazen alcohol op een avond drinkt</i>	265 (68.8)	35 (9.1)	27 (7.0)	21 (5.5)	36 (9.4)	0
<i>Als een 14-jarige meer dan 1 keer per maand alcohol drinkt, is dat zeker te vaak</i>	8 (2.1)	11 (2.9)	11 (2.9)	67 (17.4)	286 (74.5)	1 (0.3)

Geschikte startleeftijd voor alcoholgebruik in percentages.

2. Agenda Setting

	Helemaal niet mee eens N (%)	Een beetje mee oneens N (%)	Niet mee eens/wel mee eens N (%)	Een beetje mee eens N (%)	Helemaal mee eens N (%)	Geen idee N (%)
<i>Jongeren drinken te veel alcohol</i>	10 (2.6)	8 (2.1)	37 (9.6)	88 (22.9)	191 (49.6)	51 (13.2)
<i>Het is een probleem dat jongeren te veel alcohol drinken</i>	3 (0.8)	0	11 (2.9)	40 (10.4)	326 (84.7)	5 (1.3)
<i>Het alcoholgebruik van jongeren in uw gemeente is normaal</i>	46 (11.9)	22 (5.7)	38 (9.9)	21 (5.5)	22 (5.7)	236 (61.3)
<i>Het is een goede zaak dat de gemeente zich met alcoholgebruik van jongeren bezighoudt</i>	15 (3.9)	9 (2.3)	26 (6.8)	78 (20.3)	248 (64.4)	9 (2.3)

3. Kennis over de negatieve gevolgen van alcoholgebruik voor jongeren

	Helemaal niet mee eens N (%)	Een beetje niet mee eens N (%)	Niet mee eens/wel mee eens N (%)	Een beetje mee eens N (%)	Helemaal mee eens N (%)	Geen idee N (%)
<i>De gevolgen van overmatig alcoholgebruik door jongeren zijn zo ernstig dat er iets aan gedaan moet worden.</i>	4 (1.0)	4 (1.0)	20 (5.2)	75 (19.5)	256 (66.5)	26 (6.8)
<i>Pas als jongeren zoveel drinken dat ze er aangeschoten of ronken van worden, is het schadelijk voor hen.</i>	195 (50.6)	42 (10.9)	37 (9.6)	33 (8.6)	72 (18.7)	6 (1.6)

	Minder schadelijk N (%)	Even schadelijk N (%)	Meer schadelijk N (%)	Weet niet N (%)
<i>Denkt u dat de schadelijke effecten van alcohol op de gezondheid voor jongeren even schadelijk, minder schadelijk of schadelijker zijn dan voor volwassenen?</i>	1 (0.3)	20 (5.2)	361 (93.8)	3 (0.8)

4. Alcohol in de opvoeding: daadwerkelijk gebruik alcohol

	Ja, door de week en in het weekend N (%)			Ja, maar alleen in het weekend N (%)			Ja, bij uitzondering N (%)			Nee, dat keur ik niet goed N (%)		
	<16 jr	≥16 jr	totaal	<16 jr	≥16 jr	totaal	<16 jr	≥16 jr	totaal	<16 jr	≥16 jr	totaal
<i>Keurt u het goed als uw kind alcohol drinkt?</i>	1 (0.5)	14 (7.2)	15 (3.9)	1 (0.5)	81 (41.5)	82 (21.3)	18 (9.5)	81 (41.5)	99 (25.7)	170 (89.5)	19 (9.7)	189 (49.1)
<i>Keurt u het goed als uw kind thuis alcohol drinkt?</i>	0	12 (6.7)	12 (5.0)	2 (3.3)	77 (43.3)	79 (33.1)	14 (23.0)	80 (44.9)	94 (39.3)	45 (73.8)	9 (5.1)	54 (22.6)

	Ja, door de week en in het weekend N (%)			Ja, maar alleen in het weekend N (%)			Ja, bij uitzondering N (%)			Nee, dat keur ik niet goed N (%)		
	Ouder drinkt zelf	Ouder drinkt niet	totaal	Ouder drinkt zelf	Ouder drinkt niet	totaal	Ouder drinkt zelf	Ouder drinkt niet	totaal	Ouder drinkt zelf	Ouder drinkt niet	totaal
<i>Keurt u het goed als uw kind alcohol drinkt?</i>	14 (4.5)	1 (1.4)	15 (3.9)	69 (22.4)	12 (16.7)	81 (21.3)	83 (26.9)	16 (22.2)	99 (26.1)	142 (46.1)	43 (59.7)	185 (48.7)
<i>Keurt u het goed als uw kind thuis alcohol drinkt?</i>	11 (5.6)	1 (2.6)	12 (5.1)	70 (35.9)	8 (20.5)	78 (33.3)	75 (38.5)	18 (46.2)	93 (39.7)	39 (20.0)	12 (30.8)	51 (21.8)

	Mijn kind gaat nooit uit / drinkt nooit alcohol N (%)			Dat sta ik niet toe N (%)			Zolang het bij 1 of 2 drankjes blijft, vind ik het goed N (%)			Nee, daar heb ik geen probleem mee N (%)		
	<16 jr	≥16 jr	totaal	<16 jr	≥16 jr	totaal	<16 jr	≥16 jr	totaal	<16 jr	≥16 jr	totaal
<i>Heeft u er problemen mee als uw kind VOOR HET UITGAAN thuis alvast alcohol drinkt?</i>	10 (16.4)	10 (5.6)	20 (8.3)	42 (68.9)	98 (54.7)	140 (58.3)	4 (6.6)	39 (21.8)	43 (17.9)	5 (8.2)	32 (17.9)	37 (15.4)

	Mijn kind gaat nooit uit / drinkt nooit alcohol N (%)			Dat sta ik niet toe N (%)			Zolang het bij 1 of 2 drankjes blijft, vind ik het goed N (%)			Daar heb ik geen probleem mee N (%)		
	Ouder drinkt zelf	Ouder drinkt niet	totaal	Ouder drinkt zelf	Ouder drinkt niet	totaal	Ouder drinkt zelf	Ouder drinkt niet	totaal	Ouder drinkt zelf	Ouder drinkt niet	totaal
<i>Heeft u er problemen mee als uw kind VOOR HET UITGAAN thuis alvast alcohol drinkt?</i>	17 (8.7)	2 (5.0)	19 (8.1)	106 (54.1)	31 (77.5)	137 (58.1)	41 (20.9)	2 (5.0)	43 (18.2)	32 (16.3)	5 (12.5)	37 (15.7)

	Regelmatig N (%)			Af en toe N (%)			Bij uitzondering N (%)			Nooit N (%)		
	<16 jr	≥16 jr	totaal	<16 jr	≥16 jr	totaal	<16 jr	≥16 jr	totaal	<16 jr	≥16 jr	totaal
<i>Koopt u weleens alcohol speciaal voor uw kind, bijvoorbeeld mixdrankjes of bier?</i>	0	4 (2.3)	4 (1.7)	3 (5.1)	19 (10.7)	22 (9.3)	2 (3.4)	30 (16.9)	32 (13.6)	54 (91.5)	124 (70.1)	178 (75.4)

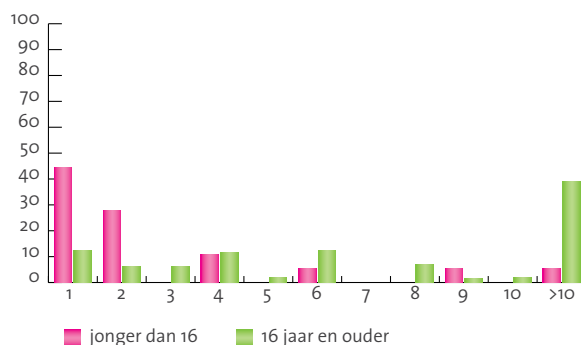
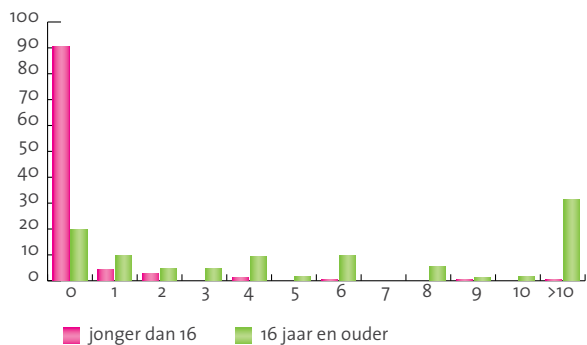
	Af en toe N (%)			Regelmatig N (%)			Bij uitzondering N (%)			Nooit N (%)		
	Ouder drinkt zelf	Ouder drinkt niet	totaal	Ouder drinkt zelf	Ouder drinkt niet	totaal	Ouder drinkt zelf	Ouder drinkt niet	totaal	Ouder drinkt zelf	Ouder drinkt niet	totaal
<i>Koopt u weleens alcohol speciaal voor uw kind, bijvoorbeeld mixdrankjes of bier?</i>	3 (1.5)	1 (2.7)	4 (1.7)	21 (10.8)	1 (2.7)	22 (9.5)	26 (13.4)	6 (16.2)	32 (13.9)	144 (74.2)	29 (78.4)	173 (74.9)

	Ja, veel zicht N (%)			Tamelijk veel zicht N (%)			Weinig tot geen zicht N (%)		
	<16 jr	≥16 jr	totaal	<16 jr	≥16 jr	totaal	<16 jr	≥16 jr	totaal
<i>Denkt u dat u zicht hebt op het alcoholgebruik van uw kind?</i>	158 (83.6)	117 (60.0)	275 (71.6)	22 (11.6)	68 (34.9)	90 (23.4)	9 (4.8)	10 (5.1)	19 (4.9)

	Op hoeveel dagen denkt u dat uw kind in de afgelopen maand alcohol heeft gedronken?			Hoeveel glazen denkt u dat uw kind toen meestal per gelegenheid heeft gedronken?*		
	<16 jr N=190	≥16 jr N=194	Totaal N=384	<16 jr N=34	≥16 jr N=73	Totaal N=107
0	170 (89.5)	36 (18.6)	206 (53.6)			
1	13 (6.8)	33 (17.0)	46 (12.0)	0	0 (0.7)	1 (0.5)
2	5 (2.6)	37 (19.1)	42 (10.9)	10 (22.2)	31 (20.4)	41 (20.8)
3	2 (1.1)	29 (14.9)	31 (8.1)	6 (13.3)	33 (21.7)	39 (19.8)
4	0	20 (10.3)	20 (5.2)	1 (2.2)	22 (14.5)	23 (11.7)
5	0	14 (7.2)	14 (3.6)	0	19 (12.5)	19 (9.6)
6	0	6 (3.1)	6 (1.6)	1 (2.2)	9 (5.9)	10 (5.1)
7	0	3 (1.5)	3 (0.8)	0	0	0
8	0	8 (4.1)	8 (2.1)	0 (0.0)	3 (2.0)	3 (1.5)
9	0	1 (0.5)	1 (0.3)	0	1 (0.7)	1 (0.5)
10	0	6 (3.1)	6 (1.6)	0	7 (4.6)	7 (3.6)
>10	0	1 (0.5)	1 (0.3)	0	4 (2.7)	4 (2.0)

*Alleen de kinderen van wie de ouders aangeven dat ze in de afgelopen maand op een of meer dagen alcohol hebben gedronken

	Gemiddelde consumptie afgelopen maand Inclusief de niet-drinkers			Gemiddelde consumptie afgelopen maand Exclusief de niet-drinkers		
	<16 jr	≥16 jr	totaal	<16 jr	≥16 jr	totaal
<i>Gemiddeld aantal dgn</i>	N=190 0.15 (0.5)	N=194 2.90 (3.1)	N=384 1.54 (2.6)	N=20 1.45 (0.7)	N=158 3.56 (3.0)	N=178 3.32 (3.0)
<i>Gemiddeld aantal glzn</i>	N=45 0.69 (1.1)	N=152 3.45 (2.7)	N=197 2.82 (2.7)	N=18 1.72 (1.2)	N=146 3.60 (2.7)	N=164 3.39 (2.6)
<i>Totaal aantal glzn (aantal dgn x aantal glzn)</i>	N=45 0.28 (1.3)	N=152 12.35 (18.5)	N=197 6.22 (14.3)	N=18 2.94 (3.1)	N=146 15.40 (19.5)	N=164 14.03 (18.8)

	0	1	2	3	4	5
jonger dan 16	90,4	4,3	2,7	0	1,1	0
16 jaar en ouder	19,8	9,9	4,9	4,9	9,3	1,7

	6	7	8	9	10	>10
jonger dan 16	0,5	0	0	0,5	0	0,5
16 jaar en ouder	9,9	0	5,5	1,1	1,7	31,3

	1	2	3	4	5	6
jonger dan 16	44,4	27,8	0	11	0	5,6
16 jaar en ouder	12,3	6,2	6,2	11,6	2,1	12,3

	7	8	9	10	>10
jonger dan 16	0	0	5,6	0	5,6
16 jaar en ouder	0	6,8	1,4	2,1	39

Totaal aantal glazen alcohol geconsumeerd in maand voorafgaand aan interview naar leeftijdscategorie; inclusief niet-drinkers.

Totaal aantal glazen alcohol geconsumeerd in maand voorafgaand aan interview naar leeftijdscategorie; exclusief de niet-drinkers.

Het totaal aantal glazen is berekend door het aantal dagen waarop alcohol werd gebruikt te vermenigvuldigen met de gemiddelde consumptie per gelegenheid (volgens opgave ouders).

5. Kennis over de rol van opvoeding bij alcoholgebruik

	Helemaal niet mee eens N (%)	Een beetje niet mee eens N (%)	Niet mee eens/wel mee eens N (%)	Een beetje mee eens N (%)	Helemaal mee eens N (%)	Geen antwoord N (%)
<i>Ik geloof dat je als ouder kunt voorkomen dat je kind veel alcohol gaat drinken.</i>	41 (10.6)	42 (10.9)	93 (24.2)	95 (24.7)	107 (27.8)	7 (98.2)
<i>Als je kind eenmaal veel alcohol drinkt, is het als ouder moeilijk om daar nog wat aan te doen.</i>	63 (16.4)	40 (10.4)	51 (13.2)	101 (26.2)	119 (30.9)	11 (2.9)
<i>Als ouders matig drinken, zullen hun kinderen ook matig drinken.</i>	48 (12.5)	31 (8.1)	65 (17.0)	98 (25.5)	122 (31.7)	19 (5.0)
<i>Ouders kunnen het drinkgedrag van hun kinderen binnen de perken houden door duidelijke afspraken over alcoholgebruik te maken.</i>	10 (2.6)	14 (3.6)	60 (15.6)	98 (25.5)	197 (51.2)	5 (1.3)
<i>Door met kinderen over alcoholgebruik en de gevolgen te praten, zullen zij verstandiger met alcohol omgaan.</i>	8 (2.1)	13 (3.4)	38 (9.9)	109 (28.3)	213 (55.3)	4 (1.0)

	Ja N (%)			Nee N (%)		
	<16 N=188	≥16 N=194	Totaal N=382	<16 N=185	≥16 N=194	Totaal N=382
<i>Heeft u in de afgelopen maand met uw kind over alcoholgebruik en de gevolgen daarvan gepraat?</i>	120 (63.8)	123 (63.4)	243 (63.6)	68 (36.2)	71 (36.6)	139 (36.4)

	Ja N (%)	Nee N (%)		
<i>Heeft u duidelijke afspraken gemaakt met uw kind over zijn/haar alcoholgebruik?</i>	250 (65.6)	131 (34.4)		
	Ja, nog niet onder de 16 jr	Ja, niet dronken worden	Ja, anders	
	129 (33.9)	38 (10.0)	83 (21.8)	

ALCOHOLOPVOEDING

WWW.DURFNU.INFO